

PEDAGOGICKÝ PROGRAM
A DUNAEGYHÁZI MÁKSZEM ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2022.

*„Csináljunk bármit, ami nyitogatja
szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait.*

Ő azt hiszi: csak játszik.

De mi már tudjuk, mire megy a játék.

*Arra, hogy e világban, otthonosan mozgó,
eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”*

(Varga Domokos)

1. Az intézmény adatai

OM: 201997

Az intézmény hivatalos elnevezése:

DUNAEGYHÁZI MÁKSZEM ÓVODA MATERSKÁ ŠKOLA „MAKOVIČKA” V DUNAEDHÁZE

Címe, telefonszáma:

6323 Dunaegyháza, Mikszáth K. u. 36., 06-78-573-020

Az óvoda fenntartója:

Dunaegyháza Község Önkormányzata

Az intézmény vezetője:

Skrenyó Edit

Gyermekképünk:

Gyermekeink legyenek derűsek, forduljanak bizalommal a felnőttekhez, őrizzék sokáig őszinte mosolyukat, szeretettel forduljanak társaik felé. Örömmel vegyenek részt minden tevékenységben. Őrizzék meg természetes kíváncsiságukat, óvják-védjék, alakítsák környezetüket. Bontakozzon ki kreativitásuk. Kéréseiket, véleményüket bátran, őszintén nyilvánítsák ki. Tanúsítsanak megfelelő önfegyelmet különböző helyzetekben. Legyenek takarékosak, gondosak, rendszeretők. Ismerjék és alkalmazzák a korosztályuknak megfelelő illemszabályokat. Érzelmeiket palástolás nélkül fejezzék ki, hogy megismerhessük őket. Mindezt ne érezzék külső kényszernek. Ismerjék meg a szlovák nyelvet, a szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeit, tanulják meg azok tiszteletét, megbecsülését.

Óvodaképünk: - amire büszkék vagyunk

Bizalom: - nevelésünk fontos eleme a kölcsönös bizalom, mely az alábbi kapcsolatokra épül: Gyermek-óvónő, szülő-óvónő, gyermek-gyermek. A gyermekek önbizalmát én-képét pozitív tulajdonságaik erősítésével, tudatosításával alakítjuk ki.

Rend-biztonság: - nagy gonddal megtervezett heti ritmus szerinti tevékenységeink hétről-hétre, napról-napra való ismétlődése, biztonságot nyújtanak a gyermekeknek.

Nemzetiségi nyelv: - a nemzetiségi identitás megalapozása szlovák hagyományok ápolásával.

Felzárkóztatás: - egyéni fejlődési ütemek tiszteletben tartása. Segítjük a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló gyerekek felzárkózását.

Filozófiánk:

Érezzük, hogy minden gyermek hordoz magában értékeket.

Hiszünk a gyermekeink fejlődésében.

Tudjuk, hogy a boldog gyermekkorért felelősséggel tartozunk.

Elősegítjük a sokoldalú készség- és képességfejlesztést.

Tanítjuk a jót személyes példaadással is.

Tyúkanyó módjára óvjuk kiscsibéinket.

Engedjük kibontakozni gyermekeink kíváncsiságát.

Segítjük eligazodni a világban.

Nemzetiségi mivoltunk megőrzésének elősegítése.

Akkor jó intézményünk, ha önmagának felel meg, azaz, ha a gyermekek jól érzik magukat és e jó érzés megtartásával fejlődnek – természetesen az óvónőink tudatos fejlesztőmunkája által.

Az óvoda működési területe:

Az intézmény igen szerencsés földrajzi környezetben található. A község mellett van a Duna egyik holtága, egy nagy sziget, két tájegységet összekötő híd. Alacsony lélekszámú szlovák nemzetiségű falunkat apró lankák és sík területek övezik. Az emberek többsége

mezőgazdasággal foglalkozik, de van, aki a környékbeli városokban keresi megélhetési lehetőségeit.

Óvodánk a község központjában található, könnyen megközelíthető. A foglalkoztatók tágasak, világosak, a gyermekek fejlesztésére, biztonságos nevelésére alkalmasak. Az eltelt 5 év alatt a meglévő értékek óvásán felül sok korszerűsítés is történt intézményünkben. Optimális tárgyi felszereltséggel rendelkezünk a pedagógiai programunk megvalósításához.

Az óvoda épülete, játszóudvara szolgálja a gyermekek kényelmét. Biztonságos és esztétikus gyermekméretű berendezési tárgyak segítik a gyermekek egészséges fejlődését és az egészségmegőrzést. A gyermekek által használt eszközöket hozzáférhető módon, a biztonsági előírásokat szem előtt tartva helyezzük el.

Az óvodában tiszta, higiénikus, biztonságos környezetet biztosítunk gyermekeink, és az itt dolgozók számára.

Az udvarról remek kilátás nyílik a környékre – a dombos, lankás, erdős tájra. Fűves, árnyas, tágas óvodaudvaron elégítjük ki a gyermekek mozgás- és játékigényét.

Szociológiai jellemzők

Gyermeklétszámunk az utóbbi években változó tendenciát mutat. Sajnos nagy a „mozgolódás” a községben. A jobb megélhetés reményében a családok elköltöznek, vagy vidékről idetelepednek. Ez hatással van óvodánkra is. A családok anyagi helyzete, a szülők iskolázottsága igen nagy rétegződést mutat. Egyre több a gyermek egészséges, harmonikus fejlődését veszélyeztető tényező: az alkoholizmus, az anyagi eredetű problémák, a szülők válása, az alapműveltség hiánya, a nem megfelelő szülői szerep; sok családban halmozottan fordulnak elő. Jelentős a munkanélküli szülők száma. Pedagógiai munkánkat jelentősen befolyásolják ezek a tényezők.

A körzetünkben élő családok szociális, anyagi és kulturális helyzete egymástól nagymértékben eltér, ezért nevelő és oktató munkánk ehhez a helyzethez igazodik: megpróbáljuk segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló gyermekek

felzárkóztatását, ugyanakkor fontos feladatnak tekintjük a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztését is.

A csoportok száma: 2

1.1 Az óvoda személyi feltétele

6 alkalmazott dolgozik óvodánkban. Nevelőtestületünk 1 intézményvezetőből, 3 óvónóból, 2 dajkából áll. Minden óvónő felsőfokú végzettséggel rendelkezik. 4 fő szlovák szakirányú képzettséget szerzett, 4 főnek van másoddiplomája. Dajkáink is rendelkeznek szakirányú képzettséggel.

Nevelőmunkánkat segíti:

gyógypedagógus

logopédus

fejlesztőpedagógus

Személyi feltételek bemutatása:

A köznevelési törvényben meghatározott óvodapedagógus felsőfokú szakirányú végzettség mellett elengedhetetlen a pedagógus kreativitása, az ismeretanyag csoportra, gyermekre lebontott tudatos, tervszerű, alkotó alkalmazása. Elvárásaink az óvónő felé:

- Segítő, támogató, elfogadó, megengedő attitűd
- Felszabadult légkör létrehozásának képessége
- Empátia
- Gyermekcentrikusság
- Környezettudatos szemlélet
- Szlovák nyelv, kultúra, hagyomány ismerete

Óvodánkban a nevelőmunkát nagy szakmai tapasztalatokkal rendelkező, jól felkészült óvónők végzik. Valamennyien nyitottak az új kezdeményezések, ismeretek elsajátítására. Ennek érdekében rendszeresen részt vesznek szakmai továbbképzéseken. Az itt megszerzett ismereteket hasznosítják nevelőmunkájuk során, értekezleten „átadják” egymásnak.

Az óvónők felmenő rendszerben dolgoznak. Lehetőség van arra, hogy a hasonló beállítottságú óvónők havi vagy heti váltással dolgozzanak.

Óvónői párok alakítása:

Szakmai felkészültség

Egyéniség

Életkor

Személyes beállítódás

A dajkák is felmenő rendszerben segítik az óvónők munkáját. Munkájuk összehangolt, mert a dajkákat a pedagógiai munkánk közvetlen segítőjének tekintjük. Megfelelő szinten tájékoztatjuk őket az óvoda és az adott óvónő nevelési elképzeléseiről, módszereiről.

1.2 Az intézmény tárgyi-dologi feltétele

Az intézmény épületének legfőbb jegyei:

Az épület (1998. augusztus 20-án adták át), megfelel az előírt követelményeknek. Kettő foglalkoztató van kialakítva, ebből mindkettő 60,18 m² alapterületű. Egy gyermekre 2,4 jut 25 fős csoportlétszámnál.

Nem csoportszobaként funkcionáló helyiségek: tornaszoba, előszoba, elkülönítő, öltözők, közlekedők, gyermek-felnőtt mosdók, WC-k, személyzeti mosdók, óvónői szoba, vezetői iroda, szertár, tálaló, mosogatók, kazánház.

A helyiségek alapterülete összesen: 198 m².

Az óvoda udvara nagy, füves, fás, különböző mozgásfejlesztő játékokkal berendezett.

Az óvodai program céljaihoz rendelt eszközrendszer (1. sz. melléklet)

A program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak, mely megfelel a kötelező minimális eszköz – és felszerelési jegyzékbe foglaltaknak. Ezek folyamatos pótlása (elhasználódás miatt) és korszerűsítése azonban szükséges.

Naša inštitúcia je profesionálne nezávislá vzdelávacia inštitúcia verejného vzdelávacieho systému, je doplnkou rodinnej výchovy od tretieho života dieťaťa, kým nedostúpi do školy.

Prvotným dejiskom pre výchovu predškolského dieťaťa je rodina, našou úlohou, zabezpečiť všetkým deťom kvalitnú a láskyplnú výchovu rovnako.

V minúlych desaťročiach následkom reformných ustanoveniam škostva, naša inštitúcia prešla viacerým premenám a preorganizovaniam. Od 1. septembra r. 2013 účinkujeme samostatne a prijali sme meno Materská škola „Makovička“ v Dunaed'háze.

Naša materská škola je slovenskej národnosti a je dvojjazyčná, nachádza sa v centre obci, v ideálnom prírodnom postredí. Daná skutočnosť dvora našej škôlky je dobrá: priestranný priestor, rozmanitý reliéf, veľa stromov a tráva. Vo dvore sú hry na rozvoj pohybu, v minúlych rokoch sa obnovili, ale treba ich ďalej rozvíjať. Ustanovične sa snažíme na to, aby okrem rozpočtu živateľa sme vtiahli aj iné zdroje- súbehy, podporovanie fondov na rozvoj našich nástrojov a náradí, podľa potreby na doplnenie.

Najhlavnejším naším pedagogickým princípom a vierovyznaním je zameranosť na dieťa, vytvoriť takú atmosféru, kde deti sa cítia dobre, pre rozvoj majú veľa druhov činnosti celý deň. V záujme toho sa snažíme na vyrovnaní spoluprácu s rodičmi. Iba spolu s nimi sme schopní na to, aby sa naše deti vychovali a rozvíjali podľa jednotných princípov vhodným spôsobom.

Materská škola má 50 miest. Teraz funguje s dvoma miešanými skupinami. Naše skupinové miestnosti sú svetlé, priestranné, naše hračky a náradia sú dané, vhodné na uskutočnenie našich programov. Pred niekoľkými rokmi tretiu skupinovú miestnosť sme premenili na telocvičnú izbu bohato vybavená nástrojmi na vývoj pohybu. V našich vývojových izbách všetko je dané na osobnej a microskupinový rozvoj dieťať v núdzi.

V skupinách učiteľky pracujú v stálych dvojiciach. Dvojice doplňujú sa navzájom na poli formách činnosti, v záujme vo vybavení práce na vysokej úrovni. Prácu učiteliek pomáhajú dve zručné pestúnky. Našich predškolákov každý rok cedia členy špecializovenej služby z mesta Kunszentmiklós, takto máme možnosť dať deťom logopedickú starostlivosť, ktoré majú poruchu reči, pomáhať im dohnať vo vývinovej pedagogickej a špeciálnom vzdelaní. S ich pomocou vývojom, a dobrými výsledkami môžeme úspešne napraviť učas oneskorenie.

V našom živote v materskej škole dáme veľký dôraz na tradície. Napomáhame vytvoriť pozitívne ľudské styky k ľudskému a hmotnému prostrediu, rodinným, hmotným hodnotám. Umožňujeme im spoznávať ich domovinu a miestne ľudové tradície, zvyky, hodnoty rodinnej a hmotnej kultúry, odovzdávať svoju lásku učiť sa ich chrániť.

Pravidelne organizujeme rozličné programy s rodičmi, spolu s deťmi (národnostný deň, deň detí, výlety). Podľa nároku sa zapojíme do dedinských programov. Umožňujeme deťom týždenne raz ľudový tanec, náboženské zamestnanie.

Naše výchovné ciele:

- Úplny rozvoj osobnosti detí v materskej škole (s prihliadnutím na vekové charakteristiky a vývojové tempo daného dieťaťa).
- Vytvoriť optimálneho prostredia, v čom dieťa najlepšie vyvíja, lebo podstatou vekovej skupiny je pocit bezpečia a lásky.
- Podpora emocionálneho, somatického, mentálneho a sociálneho rozvoja dieťaťa hrou.
- Vytváranie harmónie medzi predškolským vzdelávaním a rodinnou výchovou, pokračovanie, dopĺňovanie a pomoc pri výchovnej práci v rodine.
- Naplňovanie fyzických a psychických potrieb dieťaťa.
- Zakladať a milovať slovenský jazyk, zoznámenie kultúry a zvykov našich predkov.

2. Az óvoda átfogó, globális nevelési terve

2.1 Az óvoda nevelési célja: A (2,5) 3-7 éves korú gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés elősegítése, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki, szociális érettség kialakítása, az életrevaló felkészítése, a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

A gyermekek környezettudatos magatartásának, szemléletének megalapozása, környezetünk megismerésére, védelmére nevelés.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával, esélyegyenlőség biztosítása.

A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességeinek felszínre hozatala, fejlesztése.

A hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének növelése, az indulási hátrányok csökkentése.

Szlovák nemzeti önértékelés megalapozása, a gyermekek kétnyelvű nevelése, szlovák hagyományok, kultúra megismertetése.

A migráns családok gyermekeinek interkulturális nevelése.

A fejlesztés értelmezésünk szerint a gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő, ahhoz illeszkedő eszközökkel történő támasznyújtás, amely az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók kibontakoztatásához biztosít szociális és tárgyi környezetet. Ebben a meghatározó az óvodás kor alapvető sajátossága: az érzelmi biztonság alapszükséglete, az érzelem-vezérelt megismerés, az élmény fonalán haladó gondolkodás. A test-lelki szükségletek kielégítése a gyermek alapvető joga, melyre programunk messzemenően törekszik.

A nevelési célok megvalósulása érdekében az óvodai nevelőmunkának az alábbi feladatokat kell megvalósítania:

a.) Testi fejlődés biztosítására az óvodai nevelés segítse elő, hogy a gyermekek

- egészségesek, edzettek, alkalmazkodó képesek legyenek
- mozgásuk váljék összerendezetté
- sajátítsák el a megfelelő eü. szokásokat
- ismerjék fel a legalapvetőbb testi szükségleteiket és maguk is járuljanak hozzá kielégítésükhöz
- szívesen tartózkodjanak kint a szabadban

b.) A mentális és értelmi fejlődés terén legyenek képesek

- érzékszerveik útján az őket körülvevő valóságot tapasztalati síkon megismerni, az így szerzett ismeretek között egyszerű összefüggéseket az óvónő irányításával észrevenni

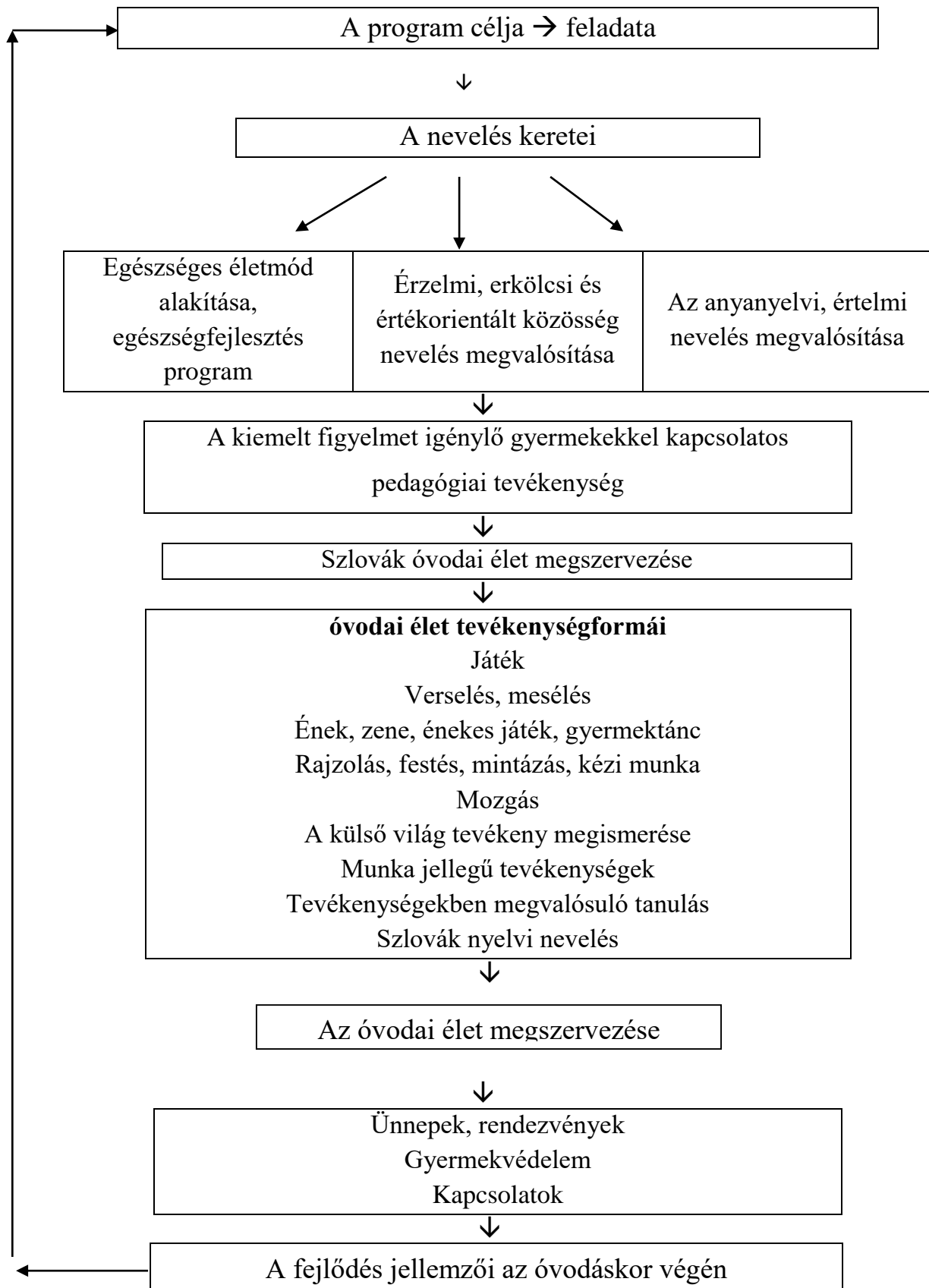
- kialakult észlelési képességeiket: látás, hallás, tapintás területén, valamint a finommotoros képességek: szem-, kéz- és mozgáskoordináció területén összerendezetten használni
- az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazására
- a tapasztalat útján szerzett ismeretek emlékezetben tartására
- ismereteik alapján életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelő feladatok irányított, majd önálló megoldására
- gondolataik, érzéseik kifejezésére
- érdeklődéssel aktívan törekedjenek környezetük megismerésére, alkotóképességük kibontakoztatására.

c.) A közösség, szociális fejlődésük eredményeképpen az óvodai nevelés

- tegye vonzóvá az óvodai közösséget
- segítse elő, hogy kialakuljanak a derűs, nyugodt, tevékeny óvodai élethez szükséges szokások
- járuljon hozzá az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség igényének kialakulásához (barátkozás, figyelmesség, segítőkészség, együttérzés, stb.)
- alapozza meg a feladattudat, feladattartás, az önállóság és a szociálisan elfogadható önérvényesítés képességét

A feladatok mindhárom területen történő megvalósulása biztosítja azt, hogy az óvodáskor végére minden testileg, szellemileg ép gyermek megfeleljen az iskolai alkalmasság igényének. Az óvodai nevelés tartalma ennél tágabb, a gyermek teljes személyiségét fejleszti, melynek az iskolai alkalmasság csak részét képezi.

AZ ÓVODAI NEVELÉS RENDSZERE

2.2 Az óvoda nevelésének alapvető keretei:

Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program

Egészségünket ma minden eddiginél jobban befolyásolja az a tény, hogy az ember természeti, társadalmi, személyes, érzelmi, szellemi környezetét az utóbbi évtizedben fokozódó gyorsasággal változtatta meg. Nem kétséges, hogy sokkal jobban fel kell készítenünk gyermekeinket arra, hogy milyen módon kell okosan élniük!

Az egészség alatt: a test, a lélek, az értelem, a társadalmi környezet és a szellem egészségét értjük komplex megközelítéssel.

"Az egészséget az ember teremti meg és éli mindennapi életének körülményei között ott, ahol tanul, dolgozik, játszik és szeret." (Ottawai Charta)

Fontos, hogy csak úgy lehet hiteles, ha az itt dolgozó felnőttek is nagy figyelmet fordítanak egészségükre, példát mutatnak a gyerekeknek.

Az egészségnevelés célja

- Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus munkakörnyezet kialakítása és védelme.
- Környezettudatos magatartásformák kialakítása
- Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartatása.
- Helyes napirend és életrend kialakítása.
- Az étkezési kultúra fejlesztése, az egészséges táplálkozás szorgalmazása.
- Testi-lelki egészségvédelem a gyermekek és dolgozók körében.
- Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.
- Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték, tenni kell érte. Értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát. Alakuljon ki gyermekeinkben az egészséges életmód utáni igény.

Az egészségnevelés feladatai

Az egészség védelme, ápolása a mindennapos nevelői gyakorlat szerves része.

- Alapfeladatunk a gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítése. Kiemelt odafigyelés a testápolásra, helyes táplálkozásra, öltözködésre, levegőzésre, mozgásra, nyugodt pihenésre.
- Helyes életritmus hangsúlyozott kiemelése, a szülővel egységes szemlélet kialakítása, megerősítése.
- Mozgásigény kielégítése, edzettség állóképesség fokozása.
- Tartásjavító gyakorlatok beépítése a foglalkozások anyagába.
- Folyamatos kapcsolattartás az egészségügyben dolgozókkal (orvos, védőnő, szájhygiénikus)
- Egészséges étrend összeállítása érdekében folyamatos kapcsolattartás a konyha képviselőjével. (korszerűbb ételek bevezetése, pl: magvas kenyér, korpás pékáru, szezámmagos péksütemény, halételek...stb.)
- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.

Az EU-szabványnak megfelelő mozgásfejlesztő játékok körének kibővítése az óvónők javaslatainak figyelembe vételével.

- A mozgáslehetőség bővítéséhez az udvarunk adta lehetőségek kihasználása.

Az egészséges életmód alakítása

- Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve.

Az egészségfejlesztés területei

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése,
- d) a bántalmazás, erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéné,
- g) egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.

a) az egészséges táplálkozás

A szülők segítségével megismerjük a gyermekek táplálkozási szokásait. Elfogadjuk a kezdeti étvágytalanságot, válogatást, majd később ösztönözzük, de nem kényszerítjük a gyermekeket az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy ha szomjasak, ihassanak az étkezések közötti időszakban is.

Megismertetjük az evőeszközök helyes használatát, fogását, az asztalok esztétikus megterítését.

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében óvodánk gyümölcs vagy zöldségnapot tervez heti egy alkalommal a szülők és nemzetiségi önkormányzatok segítségével. A saláta, gyümölcstál készítésében a gyerekek is aktívan részt vesznek.

Fogadóórák keretében javaslatot tehetünk a szülőnek a túlzott cukor, só, zsír bevitelének megelőzésére. Fokozottan figyelünk a táplálék érzékeny gyermekek diétájára, melyet a család biztosít.

Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon.

A vallási, valamint egyéb okból eltérő étkezést igénylő családok étkezési szokásait tiszteletben tartjuk.

b) a mindennapos testnevelés, testmozgás

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Napirendbe illesztve szervezünk mindennap mozgástevékenységet csoportszobában vagy szabadban, mely elősegíti a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásfejlődését.

Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást tartunk.

Biztosítjuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközön.

A gyermekek mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok. Jelentős figyelmet igényel a szabadban a túlmozgás, a fegyelmezetlen játék felderítése, megfékezése.

A gyermekek egészséges életmódjának biztosítása érdekében a lehető legtöbb időt szabadban tartózkodunk. Ez növeli a gyermekek ellenálló képességét, edzettségét.

A séták és kirándulások a természetben a mozgásigény kielégítésén kívül az együttes élmény átélésére is lehetőséget ad. Az oldott légkör, beszélgetésekre ad alkalmat, ahol kiemelten figyelünk a környezet védelmére.

Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése.

c) a testi és lelki egészség fejlesztése

A gyermekek óvodába kerülésekor anamnézist készítünk, amely segít minket a gyermekek megismerésében. Elsősorban a gyermekek testi, és lelki szükségleteinek feltárására helyezünk hangsúlyt.

A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképp alakul, ezért folyamatos megfigyeléssel (testsúly, testmagasság), összehasonlító mérésekkel segítjük az egyéni sajátosságok, jellemzők feltárását.

A gyermek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermek, valamint a dajka és a gyermek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A

gyermek azoktól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte viselkedéssel, tapintattal, elfogadással, megértéssel közelednek feléjük. Ilyen feltételek mellett ismerhetjük meg a gyermek igényeit, a családból hozott jó és rossz szokásait.

Kezdetben gyakran előfordul az alvás alatti bevizelés (3-4 éves gyermekeknél). Óvakodunk a megszegényítéstől. Tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülővel való partneri, jó emberi kapcsolat kialakítására törekszünk, mert így szüntethetjük meg az okát, ami általában pszichés eredetű.

A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer.

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért megpróbálunk hatni a szülőkre, hogy tisztán, praktikusán, rétegesen öltöztessék gyermekeiket. Szükség esetén le tudjon vetkőzni a gyermek.

A gyermekek egyéni fejlettségéhez viszonyítva kapnak segítséget az öltözködésnél, étkezésnél, testápolásnál. Megtanítjuk ezek helyes sorrendjét.

Az alvási igény kielégítésének egy része az óvodára hárul. Délután egy vegyes szervezésű csoportban alszanak a gyerekek. Jól kiszellőztetett csoportszobában, saját jellel ellátott fektetőn, a felesleges ruhaneműt levetve pihennek. A kedvenc játékukat maguk mellé vehetik. Elalvás előtt a kedvenc meséjüket kérhetik. A pihenéshez szükséges kedvező, nyugodt körülményeket mindig megteremtjük és fenntartjuk.

Levegőzés, edzés:

A szabad levegőn tartózkodás növeli az ellenálló-képességüket. Arra törekszünk, hogy télen is rendszeresen játszanak, mozogjanak a szabadban. A mozgásos játékokat mindig nyitott ablaknál szervezzük bent. A kevésbé mozgékony gyermeket mindig aktivizáljuk. A mozgáskoordináció fejlesztésére sokféle tevékenységet végzünk: motorozunk, fára mászunk, szánkózunk, csúszkálunk a jégen. Feladatunk a testmozgás megkedveltetése, a szabadban tartózkodás igényének felkeltése.

Nyáron erős UV –sugárzáskor 11 és 15 óra között a gyermekek nem lehetnek sem a napon, sem az árnyékban.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodában gyermekeinket ne érje zajártalom. Nem veszünk részt és nem szervezünk olyan elektroakusztikus hangzású rendezvényeket, ahol a hangnyomásszint Laeq M30 75db érték felett van.

Betegségek megelőzése

- A betegségek megelőzése érdekében a megfelelő feltételek biztosítása: külön jellel ellátott törölköző, ágynemű, fogmosó készlet.
- A gyermek méretéhez illő, szükségleteinek megfelelő bútorzat kialakítása.
- Szellőztetés, légtér fertőtlenítés sófluidizációs készülékkel.
- Szülői engedéllyel naptejzel védjük bőrüket.

Környezet- és természetvédelem

Megalapozzuk gyermekeinkben a természet, az épített és társadalmi környezet - benne az ember harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). Felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az intézmény esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

d) Bántalmazás, erőszak megelőzése

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód minden formáját, mely a gyermek egészségének, fejlődésének, vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.” (A WHO definíciója)

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- Észreveszi és jelzi a gyermekek fejlődését veszélyeztető jeleket. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.

- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények látványa is. Szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

A veszélyeztetettség felderítése családlátogatással, egyéni beszélgetéssel valósítható meg. A gyermek jogainak érvényesítése elsődlegesen a családra tartozik.

e) Balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás

Célunk a gyermekek egészségének és testi épségének védelme. Feladatunk egészségvédő, balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ellenőrzés, folyamatos korrekció.

Év elején és a továbbiakban szükség szerint megbeszéljük az óvoda belső és külső terének balesetvédelmi szabályait, a helyes és helytelen viselkedésmódokat. Megismertetjük gyermekeinkkel azokat a helyes magatartási formákat, amelyek betartására a balesetek elkerülése végett szükség van. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban rögzítésre kerül.

Megismertetjük gyermekeinkkel a játék és taneszközök, valamint a tevékenységek során használt egyéb eszközök biztonságos használatát. Ezen eszközök használatának biztonságossá tétele gyakorlással történik (olló, hurkapálca, tű, kés stb.). A közlekedés szabályainak megismertetését séták során a valós környezetben ismertetjük meg a gyerekekkel, szituációs, valamint szabályjátékok során gyakoroljuk. Hasonló pedagógiai tudatossággal, szituációs játékok kezdeményezésével fordulunk a háztartásokban található háztartási gépek használatára vonatkozó szabályok megismertetése felé.

Az előírt szabályok betartásával gondoskodunk az intézményben használatos vegyszerek zárható helyiségben történő elhelyezéséről, és minden egyéb, a balesetvédelmi és tűzvédelmi utasításban foglalt tudnivaló betartásáról. Az intézményben, képzett

elsősegélynyújtó személy dolgozik, és biztosított az intézmény elsősegélynyújtó alapfelszerelés.

f) A személyi higiéné

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos tisztálkodási, testápolási rendjével. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a dajka feladata, amely legyen megszégyenítéstől mentes és bensőséges.

A legfőbb személyi higiéniai nevelési feladat: a kézmosás, szokássá fejlesztése, saját személyi felszerelés (törölköző, fésű, fogmosó felszerelés, ágyruha) használata. Ezek minden gyermek számára rendelkezésre állnak. Fertőzések elkerülése érdekében, reggeli érkezéskor minden gyermeknek kezét kell mosni mielőtt belép a csoportszobába.

A környezethigiéné nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, megfelelő fűtés, világítás biztosítását, helyiségek takarítását, játékok, használati eszközök higiénáját, rendben tartását.

A tárgyi környezetünk megfelel az egészségügyi előírásoknak, és törekszünk rá, hogy esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát árásson.

Az öltöző berendezése minden feltételt biztosít a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez.

A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését.

A testápolás a gyermekek tisztaság igényének kialakítását szolgálja. A testápolási szokások terén különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokásokat megpróbáljuk összehangolni. A fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC használathoz úgy teremjük meg a feltételeket, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessék e teendőket. A higiéniai szokások, szabályok kialakításánál biztosítjuk a szükséges intimitást.

A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.

g) egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése

A védőnő tisztasági szűrést végez, igény szerint és alkalmanként is. Az egészség-hét élő program minden évben, amiben a védőnő is aktívan részt vesz. Élményszerző séták alkalmával ismeretbővítés. (orvosi rendelő, egészségház...)

Programok, tevékenységek:

Nemzetiségi nap, Zöldség- és gyümölcsnap hetente, HAPPY-hét, Mézes reggeli, Fuss az óvodáért!, Egészség-hét, „Együtt lenni jó!” projekt hét, Kerékpár túra, TeSzedd!

Az óvónő feladatai:

- Egészséges óvodai környezet megteremtése.
- Nyugodt, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása.
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása.
- Önállósági törekvések támogatása.
- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése.
- A gyermek időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatás.
- Pedagógus - gyermek, gyermek – gyermek kapcsolatának emocionális erősítése.
- Közös élményekre épülő tevékenységek megszervezése (projektek szervezése, témahét tartása, bábszínház, kirándulás).
- A közösségi élet szokásainak kialakítása és a közösségi magatartás kialakítása (kritika elfogadása).
- A sajátos törődést igénylő gyermekek egyedi nevelése, kommunikációs igényük felkeltése (kooperatív megoldásra ösztönző páros és kiscsoportos tevékenységek biztosítása).
- Betegség megelőzés, egészségvédelem.
- Mindennapos testnevelés, testedzés szervezésével, a csoportszobában, udvaron, tornateremben a testi képességeik fejlődését segítjük elő
- A gyermekek balesetvédelmi oktatása évente egyszer, ill. alkalmanként.
- Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Környezettudatos magatartás megalapozása.

- **A fejlődés várható jellemzői:**

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a wc-t.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyükre teszik azokat.
- Zsebkezdőjüket önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- Biztonságosan használják a kanalat és a villát.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Önállóan öltöznek.
- A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet rakni.
- Ügyeljenek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Szívesen kezdeményeznek mozgásos játékokat, szívesen vesznek részt benne.
- Ügyeljenek saját személyiségük és környezetük rendjére, gondozottságára.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.

Az egészségügyi dolgozók bekapcsolása az óvodai programba

- Az óvodai egészségnevelés tartalmi - módszertani kérdéseinek elemzése az óvoda orvosával és védőnőjével közösen.
- Fogorvos, dentálhigiénés szakember gyakorlással egybekötött foglalkozásai.
- Az óvónő és a védőnő együttműködése, az egészségügyi és iskolaérettségi vizsgálatok előkészítése, és az eredmények felhasználása a mindennapos nevelőmunkában.
- Védőnői előadás és tanácsadás a szülői értekezleteken.

Szülői egészségnevelési programok

- Családi egészségnapok, kirándulás,
- Szülők egészségnevelési tájékoztatása,

- Óvodai egészségnapok szervezése,
- Szülők számára egészségnevelési kiadványok, tájékoztatók ajánlása, terjesztése.
- TeSzedd!

Gyermekeink fejlődését, egészségi állapotát, nyomon követjük. Mérjük évente 2 alkalommal, erre kidolgozott mérőlapon. (2. sz. melléklet)

Állapotfelmérésre év elején kerül sor. Ezt rögzítjük a csoportnaplóban.

Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

A közösségi nevelés az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárásrendszere. A közösségi nevelés segíti, serkenti a szocializációt. A közösségi élet tevékenységeiben, kapcsolatrendszerében alakul a gyermek közösségi érzelmeinek beállítódásának, magatartásának, ezen belül szokásainak formálódása. Az óvodában új kapcsolatok várnak minden gyermekre. Az új környezet elfogadásához, új örömforrások átélése, az érzelmi biztonság és a tevékenység szükséglet vezethet el. A szociális tanulás a gyermekeket a társakkal való pusztán együttléttől az együvé tartozásig és az együttműködésig, az „én”-től a „mi”-ig tudatának kialakulásáig juttatja el. A csoport hatása annál jelentősebb, minél gazdagabb lehetőséget biztosít az egyénnek a sokszínű tevékenységre, élményszerzésre. A közösségi nevelés hatására alakul ki a tettek mind objektívebb értékelése, a gyermek véleménye másokról és önmagáról. Az együttműködés, szocializáció alapja a felnőttel való együttműködés kialakulása, amely a születéstől kezdődően már a családban kezd formálódni. Az óvodába lépés időszakában kapjon kiemelkedő szerepet a gyermekkel való közvetlen kontaktus, személyes együttműködést igénylő tevékenység. A gyermek közösségi életének színtereit, ahol óvodai életük zajlik, az óvónő tegye otthonossá, barátságosabbá. Legyenek kuckók, bensőséges zugok, amelyek a csoportszoba családias jellegét, intimitását növeli. Az óvónő éreztesse, hogy maga is bízik minden gyermekben, és hogy a jót tételezi fel róluk. A gyermekek közösségi életének irányítója az óvónő. Az óvónő személyiségének modellértékével hat a csoportszerveződés

folyamatára, maga is a közösség tagja. A gyermekek érezzék, majd értsék meg, mit és miért tart helyesnek, mit miért utasít el. Az óvónő magatartása legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte. Mindig megértésre, toleranciára törekedjen. A gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaikhoz igazodva bánják. A közösségi nevelés folyamatában ügyeljen arra, hogy a gyermek én-tudata megerősödjék. Ahhoz, hogy a gyermek a csoport tagjának érezze magát, tapasztalnia kell, hogy őt ugyanúgy, mint a többieket – számon tartják, hogy szükség van rá. Egyetlen gyermek se tűnjön el észrevétlenül a csoportban. A csoport tagjai vegyék tudomásul egymást, figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat más gyermek helyzetébe. A gyermekek közötti kapcsolatokat életkoruk, korábbi környezetük, egyéni sajátosságaik befolyásolják. Az óvónő segítse, támogassa az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét. A visszahúzódó, vagy az óvodától jelentősen eltérő körülmények között élő gyermekeket is igyekezzék közelebb hozni néhány barátkozó, nyugodt társukhoz. A barátok, ha akarnak, együtt játszhatnak, - ülhetnek, egymás mellett alhatnak.

A gyermek vállaljon feladatot, teljesítse azt, csatlakozzon mások terveire, esetleg tudjon lemondani saját elgondolásairól. Ne mindig a vezető tulajdonságokkal rendelkező gyerekek töltsenek be vezető szerepet. A gyermekek legyenek türelmesek egymás iránt, viseljenek fárasztóbb, nehezebb helyzeteket is. A saját indulataik által keltett konfliktusokat maguk oldják fel.

Beszoktatás:

Beszoktatás során az óvónő-gyermek között kialakuló testi-érzelmi kapcsolat a gyermekben nem csak érzelmi biztonságot ébreszt, hanem az együttműködéshez szükséges ismereteket is eközben szerzi meg a gyermek. A gyermekben sok bizonytalanságot kelthet az, hogy eleinte a számára ismeretlen közvetlen környezetében is nehezen igazodik el. Ezért fokozottan figyelni kell arra, hogy az első napokban a gyermekkel együtt menjünk a mosdóba, öltözőbe, stb. Az érzelmi biztonságot nyújtó, tudatosan szervezett együttléből alakul ki lassan az együttműködés a másfelé fordulás képessége. Az óvónő végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodában érkező gyermek felé. Adjon elegendő időt a beszoktatásra, tegye lehetővé a fokozatos beszoktatást.

A közösségi élet a tevékenységek rendszerében valósul meg. A gyerekek életkoruk megfelelő tevékenységeket folytathatnak, és abban minden gyermek a saját képességének megfelelő szinten vehet részt. A gyermekek az óvodán kívül szerzett élményeiket az óvodában feldolgozhatják. A csoportok életének változásával, a gyerekek fejlődésével párhuzamosan a szokások is nagy változáson mennek át. A szokásrendszer minden tevékenység elvégzésére megfelelő időt és helyet biztosít. A gyerekek számára a szokások, az elemi közösségi követelmények természetes közvetítői. A szokásokhoz pozitív érzelmek társuljanak, és a gyerekek ismerjék fel a szokások értelmét is. A szokások alapozzák meg a közösségi beállítódást, és a fejlettebb közösségi magatartás alakulását.

Az óvodai fejlődés folyamatában az egyén és a közösség nevelése összefonódik, a csoport az egyént, az egyén a csoportot gazdagítja. A közösségi nevelés hatására kialakul az az igényük, hogy az egyéni teljesítményeket, a közösen végrehajtott feladatokat a közösség szempontjából is mérlegeljék.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvónő feladatai:

- Óvodakezdés előtti családlátogatás, levél írása a leendő kiscsoportosoknak.
- Végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodába kerülő gyermekek felé.
- Adjon elegendő időt a beszoktatásra.
- Törekedjen arra, hogy minden gyermek képes legyen azonosulni a közösségi-erkölcsi igényekkel.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátás, együttdolgozás képességének kialakítása, gyakorlása.
- Konfliktusok kezelése, felelősségérzet alakítása.

- Arra nevelni a gyerekeket, hogy megértést, és toleranciát tanúsítsanak társaik irányába.
- Önmaguk és mások tiszteletére, szeretetére, megbecsülésére nevelés.
- Segítse szűkebb, tágabb környezet megismerését, mely a szülőföldről való kötődés alapja.
- A szociális érzékenység kialakulása segítse a másság őszinte elfogadását.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet töltsön be.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint az óvoda együttműködik az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A fejlődés várható jellemzői:

- A szokások a gyerekek igényévé válnak. A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt.
- Figyelmesen, türelmesen hallgatják meg az óvónőt és társaikat.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel.
- Ébrednek bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt.
- Önmaguk és társaik értékét nem a birtokolt tárgyaikban látják.
- Az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat önként vállalják.
- Elfogadják az alá-, fölé-, és mellérendelési viszonyokat.
- Önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.
- Rácsodálkoznak környezetükben lévő jóra, szépre, megbecsülik azokat.
- Nemzeti öntudatuk fejlődik, tudják származásukat, azt is hogy ez mit takar.

Anyanyelvi, értelmi nevelés

A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv, és a kommunikáció fejlesztése. Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek ugyanis képesek az alap kultúrtechnikák elsajátítására.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermekeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fognak beszélni, hanem a gondolkodásuk is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakulását és elősegíti a gyermekek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és a tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme. Az óvónőnek arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség, de célszerű a hétfői napokon erre külön is tekintettel lenni, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek. A környezet példamutató, tiszta, szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a gyermekeknek a beszédre, egymás közötti kommunikációra. Különösen fontos, hogy az óvónő ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtés, dinamika, hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, világos. Figyeljen arra, hogy a gyerekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Ne vegye el a gyerekek kedvét állandó javítással. Dicsérje és biztassa a bátortalanabbakat, ezzel serkentve őket a beszédre. Figyeljen arra a gyerekekre, aki beszédhibával, beszédgátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzd. Szükség esetén kérje szakember segítségét.

Az óvónő feladatai:

- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el véleményeiket.
- Lehetőséget teremteni minden gyereknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédmegértés fejlesztése.
- A beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- Képesé tenni a gyerekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermeki kérdések ösztönzése, megválaszolása.
- Kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek beszédkedvének felkeltése.
- Nyelvtanilag helyes, jól érthető, tiszta beszéddel mintaadás.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.
- Migráns gyermekek egyéni fejlesztése, a magyar nyelv megismertetése terén.
- A nyelvileg hátrányos helyzetű, illetve nyelvileg kiemelkedő gyermekek differenciált fejlesztése.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
- Szakmai kapcsolat tartása a logopédussal.
- A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A fejlődés várható jellemzői:

- Értelmi képességeik fejlődnek.
- Aktívan használják a bővült szókincsüket.
- Beszédük összefüggő.
- Nyugodtan, figyelmesen végighallgatják a felnőtteket és párbeszédben társukat.
- Helyesen használják a névutókat, jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- Beszédüket a helyzethez illő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- Kevés gyermek kivételével tisztán ejtenek minden beszédhangot.
- Bátran kérdeznek, egyszerűbb történetet, mesét képesek önállóan is elmondani.
- A közölt információt megértik.
- Tudnak szemkontaktust teremteni és tartani.
- Verbális emlékezetük koruknak megfelelő.
- A migráns gyermekek is megértik az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képes megértetni magát.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Óvodai nevelő munkánk egyik alapvető feladata a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, melynek alapja a gyermekek egyéni képességeinek, fejlettségének, ismereteinek figyelembe vétele, a differenciálás; valamint különféle egyéni fejlesztő módszerek és szervezeti formák alkalmazása a nevelési folyamatban.

Munkánk során kiemelten kezeljük

- a sajátos nevelési igényű;
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő;
- a kiemelten tehetséges;
- tartós gyógykezelés alatt álló gyermek;
- a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztését.

Sajátos nevelési igényű gyermek

- Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, oktatása a többi gyermekkel együtt, integrált formában folyik.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. sz. mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján szervezzük meg.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek gyógypedagógus vezetésével – rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben – egyéni fejlesztési terv alapján fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt.
- Óvodánk a sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséhez igénybe veszi az illetékes pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez biztosított feltételek:

- gyógypedagógus végzettségű pedagógus alkalmazása,
- a gyermekek képességének megfelelő differenciált foglalkoztatás,
- képességfejlesztő játékok, eszközök.

A fejlesztés legfontosabb területei:

- Kognitív funkciók fejlesztése.
- Alapmozgások kialakítása, nagymozgások koordinálásának javítása, egyensúlyérzék fejlesztése.
- Manuális készség finommotorika, fejlesztése.
- Minimális kontaktus, kooperációs készség, kommunikáció fejlesztése, beszédszervek ügyesítése, beszédmegértés fejlesztése, szókincsbővítés, grammatikai rendszer kiépítése.
- Játéktevékenység alakítása.
- Szociális kompetenciák kialakítása, fejlesztése.

Az integrált nevelésből adódó óvónői feladatok:

- A másság elfogadtatása - mind a gyermekkel, mind a felnőttekkel. (tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség).
- Terhelhetőségnél vegyék figyelembe a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát.
- Ismerje fel, és gondozza kiemelten a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítményt.
- Az óvónő értesse meg és tudatosítsa a csoportban dolgozó dajkával, hogy kommunikációja, bánásmódja, viselkedése ugyanolyan modell értékű, mint az övé.
- Szükség szerint szakvélemény, fejlesztési javaslat kérése a megfelelő szakszolgálattól.
- Tárgyi feltételek biztosítása.
- Kapcsolattartás: szülőkkel (őszinte), szakemberek (orvos, pszichológus, logopédus, gyógypedagógus stb.).
- Az óvónők együttműködésének biztosítása.
- Megjelent szakirodalom tanulmányozása (fogyatékoságtól függően).

Sikerkritériumok:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- A közösségen belül is megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe.
- Örömmel vesznek részt a speciális foglalkozásokon.
- A bemenet fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek

A viselkedészavar a külvilággal szemben jelenik meg. Szocializációs zavar is egyben, mely az átlagosan használt módszerekkel nem befolyásolható. Ha a gyermek beilleszkedési zavarral küzd, akkor nem tud, nem képes alkalmazkodni sem a környezetéhez, sem a családjához. Előfordul az is, hogy a környezet nem képes alkalmazkodni a gyermekhez.

Ennek oka sokfajta lehet, sok esemény következhet be, amely elvezethet a tünetek megjelenéséhez.

Iskoláskorban a gyermeknél számos gond adódhat.

Ezek főleg tanulási és viselkedési problémák.

Az iskolai viselkedészavarok - a nyugtalanság, figyelmetlenség, dacos, ellenséges, agresszív viselkedés háttérében számos probléma húzódhat meg. A figyelemkoncentráció zavarai, a nyugtalanság, a túlzott mozgékonyosság számos pszichés zavar tünete lehet, eredményesen segíteni csak a zavarok háttérének feltárásával, az okok pontos tisztázásával lehet. A viselkedészavar a külvilággal szemben - figyelemzavar és hiperaktivitás, magatartási zavarok, szorongásos zavar formájában nyilvánul meg. Leggyakrabban a figyelemzavar, hiperaktivitás okoz az iskolákban beilleszkedési zavarokat.

Annak érdekében, hogy elkerüljük azokat a problémákat, amit a beilleszkedési illetve magatartászavar okozhat, figyeljük és kiszűrjük ezeket a gyermekeket. Jó kapcsolatot alakítunk ki a kunszentmiklósi pedagógiai szakszolgálattal, a Szakértői Bizottsággal és a Gyermekjóléti szolgálattal.

A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek speciális fejlesztést kapnak annak érdekében, hogy megelőzzük a tanulási zavarok kialakulását.

Az óvónők nagy gondot fordítanak az egyéni képességek fejlesztésére.

Fontos, hogy a pedagógusok jó kapcsolatot alakítsanak ki gyermekeinkkel, ami a kölcsönös bizalmon alapul. Családlátogatások során folyamatosan szükség van a szülőkkel való kapcsolattartásra. Annak érdekében, hogy a gyermek személyisége, megfelelően alakuljon, szükség van arra, hogy szülő, gyermek és pedagógus kölcsönösen segítse egymást.

Tehetséges gyermekek

A gyermekek adottságaikban, képességeikben, és haladási tempójukban lényegesen különböznek egymástól. Mindez felelősségteljes feladatot ró óvodánk, pedagógusainkra. A tehetség ígértű gyermekek megfigyelése óvodába kerüléskor megkezdődik, a

foglalkozások egyéni ütemhez igazodó, differenciált szervezésével indul a tehetséggondozás.

Célunk a tehetség korai felismerése, majd fejlesztő tevékenységgel minél teljesebb kibontakoztatása.

Feladatok a tehetséggondozás terén:

- Minden pedagógus megfelelő pedagógiai, pszichológiai, humánus szemlélettel, lelkiismereti felelősséggel segíti a tehetségek felismerését, fejlesztését, irányítását.
- Az önismeret kialakítása érdekében fontosnak tartjuk az egészséges személyiségjegyek megerősítését. A gyermek legyen tudatában saját értékeivel, képességeivel. Érezze az óvodai közösségbe való tartozását.

A tehetség és képesség kibontakoztatását az alábbi tevékenységek szolgálják:

- egyéni képességekhez igazodó foglalkozások,
- tehetséggondozó foglalkozások,
- felkészítés óvodai versenyekre, bemutatókra,
- szabadidős foglalkozások szervezése.

Alkalmazott módszerek:

- eltérő nehézségű feladatok az együttes – csoportos munkaformák felhasználásával,
- motiváló légkör biztosítása,
- fejlesztő értékelés alkalmazása,
- differenciált foglalkozásszervezés, amely a gyermekek egyéni jellemzőihez alkalmazkodó nevelést biztosítja.

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az, akinek egészségügyi ellátása hatályos egészségügyi törvény szerint szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben napi minimum négy órában nem tud részt venni.

Az óvónő feladatai:

- Szülő részére tanácsadás, konzultációbiztosítása,
- szükség esetén pedagógiaiszakszolgálat vagy szakellátást biztosító intézményhez irányítás.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Az utóbbi években jelentősen gyarapodott azoknak a gyermekek a száma, akik családi körülményeik miatt hátrányos helyzetbe kerültek, és segítségre szorultak.

Óvodánkban minden óvónő közreműködik a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában, megszüntetésében, továbbá feladatunk a szülőket és a gyerekeket érintő kérdésekről- a titoktartási kötelezettség szabályainak megtartása mellett – rendszeres tájékoztatást adni, és a szülőket segíteni, ha a gyermekek jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tartanak szükségesnek.

Az óvónő feladatai:

- Az okok (a hátrányok eredetének) feltárása.
- A segítségadás módjának megkeresése.
- Differenciált fejlesztés.
- Egyéni bánásmód.

A hátrányok eredete:

A legnagyobb számban találkozhatunk azokkal a gyerekekkel, akik a család alacsony szociális (anyagi) helyzete miatt kerültek hátrányos helyzetbe. A szülők nagy számban váltak munkanélkülivé, vannak közöttük alacsony keresetűek. Súlyosabb esetben, a külsőben (a gyermekek leromlott fizikai állapota, szegényes öltözék) is megjelennek a kedvezőtlen anyagi körülmények.

Az okok között szerepelhet a család alacsony kulturális színvonala is (a szülők alacsony iskolai végzettsége, a művelődéshez való kedvezőtlen viszonya).

A szociális hátrány következménye rendszerint az életkornak megfelelő fejlettségtől való lemaradás.

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése:

- A gyermekeket a felmerülő probléma kiszűrése után játékba integrált fejlesztéssel illetve egyéni fejlesztéssel törekszünk koruknak megfelelő fejlettségi szintre eljuttatni.
- Ha a hátrányokat nevelőmunkánk lehetőségeivel nem tudjuk csökkenteni, igyekszünk a szülőket meggyőzni arról, hogy kérjék a szakember segítségét. Tehát nagyon fontos, hogy a gyermek fejlődése érdekében a szülő és a pedagógus együttműködjön, és együttesen segítsék elő a gyermek fejlődését.

Felzárkóztatás, tehetséggondozás:

- Képesség szerinti egyéni foglalkozás,
- módszerek helyes megválasztása,
- konzultációk a nevelési problémákról.

A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrációját segítő tevékenységek

- Felzárkóztatás, differenciálás, személyiségfejlesztés.
- Tájékoztatás, tanácsadás szülőknek.
- A gyermekek szociális helyzetének javítása (segélyek, pályázatok, természetbeni támogatások), étkezési ellátások figyelemmel kísérése.
- Fejlesztés: gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus és iskolapszichológus segítségével.
- Tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.
- Az óvoda körzetéből a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, rendszeresen járnak 3 éves kortól óvodába, majd az esélyegyenlőség megteremtésével sikeresek az óvodai életben, ezt követően az iskolai tanulásban.

2.3 Az óvodai élet megszervezése

Óvodánkban a nevelés, csak az intézményvezető által jóváhagyott helyi óvodai pedagógiai program alapján történhet, és a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az intézményvezető dönt, a szülők, és óvónők véleményének, valamint a köznevelési törvényben meghatározott létszámhatárok figyelembevételével.

Heterogén csoport esetén törekszünk az egymáshoz közel eső korosztály egy csoportba sorolására. Ebben a csoportban lehetőség nyílik a testvérek együttnevelésére (szülői kérésre) is.

Az óvoda csoportszerkezete

Az óvoda nyitvatartási ideje alatt délelőtt 2 heterogén csoporttal, délután 1 heterogén csoporttal működik az óvoda. Ennek okai:

- gyermeklétszám (a gyermekek egy része csak a délelőtti óvodai ellátást veszi igénybe),
- személyi feltételek.

Hetirend:

A hetirend a napirendhez hasonlóan folyamatosságot, rendszerességet, a nyugalmat segíti elő a csoportokban. A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdemények, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására. A hetirend kialakítása az óvónő feladata.

Javasolt napirend (2,5) 3-4 évesek csoportja

I d ő	T e v é k e n y s é g
6 ¹⁵ -10 ³⁰	Párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvónő által kezdeményezett tevékenység, kötelező foglalkozás, mindennapos testnevelés
10 ³⁰ -11 ³⁰	Levegőzés, udvari játék, séta

11 ³⁰ -12 ²⁰	Öltözködés, mosdóhasználat, ebéd
12 ²⁰ -12 ⁴⁰	Előkészület a pihenéshez
12 ⁴⁰ -14 ³⁵	Pihenés
14 ³⁵ -16 ¹⁵	Párhuzamos tevékenységek: mosdóhasználat, uzsonna, mindennapos testnevelés, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvónő által kezdeményezett tevékenység

Mivel a nevelés nem zárul le május 31-én ezért a nyári időszakra (június 1-től augusztus 31-ig) tartalmaz, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, napirend szolgál. Az év közben már kialakított szokások és szabályok megtartásával az óvónő nyári élet megtervezésénél adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit élvezze, közben legyen lehetősége változatos tevékenységekre, közvetve kompetenciáinak fejlesztésére.

Javasolt nyári napirend

I d ő	T e v é k e n y s é g
6 ¹⁵ -11 ⁴⁵	Párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvónő által kezdeményezett tevékenység
11 ⁴⁵ -12 ⁰⁰	Előkészületek az ebédhez
12 ⁰⁰ -12 ³⁵	Ebéd
12 ³⁵ -13 ⁰⁰	Előkészület a pihenéshez
13 ⁰⁰ -14 ³⁰	Pihenés
14 ³⁰ -16 ¹⁵	Párhuzamos tevékenységek: mosdóhasználat, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvónő által kezdeményezett tevékenység

Feladatok a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Féléves nevelési tervkészítés, nemzetiségi nyelven is,
- hetirend és napirend összeállítása, nemzetiségi nyelven is,
- a gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése,
- a nevelőmunka folyamatos értékelése, ennek alapján fejlesztések meghatározása.

Tevékenységi formák szervezési jellemzői

Az óvodai tevékenységek megszervezésénél biztosítjuk a gyermeki jogokat - vallási, nemzeti, etnikai – figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mind ezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk.

A program működése során az óvodás korú gyermek fő tevékenységét, a játékot vesszük kiindulópontnak. Az óvodás gyermek számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma, mely biztosítja számára a szabad játékot, a tevékenység szabad megválasztását. Az óvodapedagógus tudatosan, tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét. A gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (10-25 perces) csoportos foglalkozások szervezésével valósulnak meg.

A kötött foglalkozás is lehetőséget ad a differenciálásra, az egyéni fejlődési ütem figyelembevételére. A gyermek, ha igényli, foglalkozás vége előtt kiléphet a tevékenységből.

A fejlődés nyomon követése

- A gyermek óvodába kerülés előtti időszakának feltárása, anamnézis felvétele.
- A gyermek fejlődését Egyéni fejlődési naplóban rögzítjük, követjük az iskolakezdésig.
- Megfigyeléseinket, méréseinket rögzítjük (félévente), megismertetjük a szülőkkel, az információkat tartalmazó dokumentumokat dossziéban tároljuk.

Az óvodapedagógus tevékenységének és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazott munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A szlovák óvodai nevelés szerves része az egységes nevelési rendszernek, amely az óvodai nevelés alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatait.

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően biztosítjuk a szlovákok nyelvének és kultúrájának megismerését, törekszünk a kulturális hagyományok átörökítésére.

2.4 A szlovák óvodai élet megszervezése:

A nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodánk mindkét nyelv (a szlovák nyelv és a magyar nyelv) fejlesztését szolgálja. Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül. Intézményünkben a szlovák nyelvi nevelés hetente komplex formában, 30%-50%-os arányban történik. Írásos dokumentációja a csoportnaplóban található. A két nyelv használatának arányát az óvodai élet kezdetén a gyermekcsoport nyelvismerete figyelembevételével határozzuk meg.

A nemzetiségi óvodai nevelésben való részvételt nyilatkozat kitöltésével igényelhetik a szülők (törvényes képviselők). A nyilatkozat nemzetiségi óvodai nevelés esetén az óvodai jogviszony megszűnéséig, vagy a kérelem visszavonásáig érvényes.

Gyermekeink sajnos már nem hozzák a nyelv ismeretét, még megértés szintjén sem. A pedagógusokra hárul az a feladat, hogy a gyermekekkel megismertessék és megszeretessék a nyelvet, a hagyományápolást, a kultúra átörökítését, a nemzetiségi identitás alapjainak megalapozását.

Az óvodai szlovák nyelvi nevelés fő feladatai:

- megismertetni és megszerettetni a gyermekekkel a szlovák nyelvet,
- felkészíteni az óvodáskorú gyermeket a szlovák nyelv tanulására,
- ápolni a szlovák életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat,
- községi szlovák nemzetiségi rendezvényekre való felkészítés.

Mindezt természetesen a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni képességeinek figyelembe vételével.

A szlovák óvodai élet megszervezésének elvei:

Az óvodapedagógus nevelőmunkáját a szlovák óvodai nevelés cél- és feladatrendszerének figyelembevételével végzi. Ismeri a szlovákok hagyományait, szokásait és fontos feladatának tekinti a kulturkincs továbbörökítését.

A szlovák kisebbséghez tartozó gyermekeket nevelő óvodában olyan szlovák nyelvet beszélő óvodapedagógus állandó jelenlétére van szükség, aki nyelvi váltás nélkül képes a kommunikációra és biztosítja a foglalkozások egynyelvű vezetését. A gyermekeket elfogadó és modellnyújtó magatartása mintát jelent a gyermekek számára, mind a szlovák, mind a magyar nyelv vonatkozásában. A nyelvi nevelést egyrészt a nyelvi környezet mesterséges megteremtésével az adott nyelven tartott foglalkozások, illetve kezdeményezések vagy játékszituációk teremtésével valósítja meg.

Különböző tevékenységformák mellett a munkajellegű tevékenységek is segítik a szlovák nyelvi nevelés hatékony megvalósítását, a gyermekek nyelvhez fűződő pozitív értelmi viszonyának kialakulását és differenciált nyelvi fejlődését. A különféle tevékenységformák változatos alkalmazása biztosítja a gyermekek számára a sokoldalú tapasztalatszerzést, a világ élményszerű megismerését, beszédkészségük fejlesztését. A mindennapi élet során adódó beszédhelyzetek kihasználásával segíti a produktív beszéd fejlődését. A szlovák programmal dolgozó óvodánk környezete a kisebbség kultúráját, a kisebbség életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit tükrözi.

Óvodánkban a tájékoztató feliratokat, ismertetőket szlovák nyelven is elhelyezzük.

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható.

A nemzetiségi óvodapedagógus:

- Biztosítja a megfelelő feltételeket a különböző időtartamú tevékenységformákhoz.
- A kialakult nyelvi szituációk függvényében rugalmasan alakítja csoportjának heti és napirendjét.

- A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett törekszik a minél teljesebb: egynyelvű kommunikációra.
- A nyelvi nevelés módszereit saját egyéniségéhez, nevelési stílusához igazítja, figyelemmel a gyermekek nyelvismeretére és életkori sajátosságaira.
- Rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel teremti meg az utánzásos nyelvtanulást.
- A szlovák kultúrkincsből (irodalom, zene, népi játékok) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg a nyelvelsajátítást.
- Együttműködik nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel.

Kultúraátadás

Kultúraátadás, mely gyermek természetes megnyilvánulásaira építve tudatosan átörökíti, közvetíti az örök emberi értékeket. Komplexitását elsődlegesen a környezet megismerésén keresztül biztosítjuk. Ebben a folyamatban az óvónő kiindulópontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat, hiszen a környezet a fejlődés forrása. Ezekre a tapasztalatokra építve, ezeket az új élményeket, ismereteket gyarapítva juttatja el a gyermeket egyéni és életkori fejlődési ütemét figyelembe véve magasabb szintre. A családdal való együttnevelés során az óvónő figyelembe veszi, hogy különböző otthoni környezetből érkeznek óvodai környezetbe a gyerekek. Tekintettel van a családban kialakult kulturális, világnézeti, etnikai hagyományokra, figyelemmel kíséri és elősegíti ezek spontán gyermeki megnyilvánulásait, egymásra való hatását.

A fejlődés várható jellemzői:

- Alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a szlovák nemzetiség nyelve és kultúrája iránt.
- Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a szlovák nemzetiség nyelvén közvetíteni.
- Tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben.

- Ismerjen a szlovák nemzetiség, az anyanemzet (anyaország) kultúrájából merített, dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat (esetenként tájnyelven is).
- Ismerkedjék meg a helyi szlovák nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.

Zásady organizácie slovenského predškolského života

Učiteľka v svojej výchovnej práci zohľadňuje systém cieľov a úloh slovenského materského školstva. Pozná tradície a zvyky Slovákov, a považuje za dôležitú úlohu odovzdávanie kultúrneho dedičstva.

V materskej škole vychovávajúcej deti patriace k slovenskej menšine je potrebná stála prítomnosť po slovensky hovoriacej učiteľky materskej školy, ktorá je schopná komunikovať bez zmeny jazyka a zabezpečiť jednojazyčný priebeh vyučovania. Akceptovanie a modelovanie správania detí je vzorom pre deti v slovenskom aj v maďarskom jazyku. Jazykovú výchovu učiteľka realizuje rozvojom umelého prostredia na slovenských zamestnaniách, čiže stvorením podnetov a hravých situácií.

K efektívnej realizácii výchovy k slovenskému jazyku, rozvoju pozitívnych intelektových postojom k deťom a diferencovanému jazykovému vývinu napomáhajú okrem rôznych foriem činnosti aj aktivity pracovného typu. Pestré uplatňovanie rôznych foriem aktivít poskytuje deťom všestramý zážitok, zážitkové spoznávanie sveta a rozvoj ich rečových schopností.

Pomáha rozvíjať produktívnu reč využívaním rečových situácií v každodennom živote. Prostredie našej materskej školy pracuje so slovenským programom odzrkadľuje životný štýl, zvyky, tradície a materiálne spomienky menšiny.

V našej škôlke umiestňujeme informačné tabule a popisy aj v slovenskom jazyku.

Čas, ktorý je v dispozícii pre každú aktivitu na programe dňa, je možné flexibilne meniť.

Etnická učiteľka materskej školy:

- Poskytuje vhodné podmienky pre rôzne typy aktivít.
- Flexibilne prispôbuje týždennú a dennú agendu vo svojej skupine v závislosti od jazykovej situácie,

- Okrem vytvárania emocionálnej istoty dieťaťa sa snaží o čo najkompletnejšiu monolingválnu komunikáciu.
- Metódy jazykového vzdelávania prispôsobuje vlastnej individualite a vzdelávaniu štýlu s prihliadnutím na jazykovej schopnosti a vekové charakteristiky detí.
- Vytvára napodobňujúce učenie sa jazyka s pravidelné sa opakujúcimi komunikáčnými situáciami.
- Organizuje osvojovanie jazyka rôznymi spôsobmi pomocou tém vedome budovaných zo slovenského kultúrneho pokladu (literatúra, hudba, ľudové hry).
- Spolupracuje s etnickými inštitúciami a organizáciami.

Kultúrny prenos

Kultúrny prenos, ktorý vedome dedí a stavia na prirodzených prejavoch dieťaťa, sprostredkúva večné ľudské hodnoty. Jeho komplexnosť zabezpečujeme predovšetkým spoznávaním prostredia. V tomto procese učiteľ materskej školy považuje za východisko skúsenosti dieťaťa získané z prírodného a sociálneho prostredia, keďže prostredie je zdrojom rozvoja. Na základe týchto skúseností a poznatky posunú dieťaťa na vyššiu úroveň s prihliadnutím na tempo individuálneho a vekového vývoja. Pri výchove s rodinou učiteľka prihliada na to, že deti prichádzajú do prostredia materskej školy z rôznych domácich prostredí. Zohľadňuje kultúrne, svetonázorové a etnické tradície vyvinuté v rodine a sledovanie podporuje ich spontánne detské prejavy a ich vzájomnú interakciu.

Očakávané vlastnosti vývoja:

- Rozvíjať pozitívny citový vzťah k jazyku a kultúre slovenskej národnosti.
- V závislosti od veku a individuálnych schopností má slovnú zásobu, ktorá umožní sprostredkovať nadobudnuté vedomosti v jazyku slovenskej národnosti.

- Uvedomí si komunikáčné situácie.
- Spozná piesne, rozprávky, básne, riekanky a hry čerpané z kultúry slovenskej národnosti, materského národa (niekedy aj z nárečia).
- Spoznáva hodnoty miestnych slovenských zvykov, tradícií a materiálnej kultúry, naučí sa ich rešpektovať a vážiť.

3. Az óvodai élet tevékenységformái

3.1 A játék

„A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék tükör, amely sajátosan adja vissza – a gyermek érzelmi és gondolatvilága fényén áttört – a felnőttvilágból való benyomásokat, élményeket. Sajátos gyermeki világ teremődik segítségével, melyben megnyugvást hozó megoldások születnek, vágyak teljesülnek és hiánytalan egésznek érződik minden.”

Nevelőtestületünk arra törekszik, hogy a nap nagy része játékkal teljék el, és megteremtjük a nyugodt, tartalmas játék feltételeit. A csoportszoba a játék szabadon alakítható színtere, tetszés szerint átrendezhető.

Az eszközök bármire felhasználhatók. A szabadság határai mindaddig terjednek, amíg a másik gyermek érdekei nem sérülnek. Az agresszivitásnak nem adunk teret. Esztétikus, ingerdús környezetet teremtünk, ahol a megfelelő számú és minőségű eszköz, a nyílt és intim játszóterek egyaránt megtalálhatók.

A gyakorlatban kétféle játékot különböztetünk meg:

1. A gyermek szabad játékát, melyhez az óvónő megengedő, indirekt résztvevő magatartással viszonyul. Ezt a játékot külső szemlélőként, értő megfigyeléssel követjük.
2. Az óvónő által kezdeményezett, nevelési célzatú, tanulási tartalmat hordozó játék tevékenységet, melyben a gyermekek önkéntes alapon vehetnek részt.

A szabad játékhoz – a gyermekek érdekében – néhány alapvető szabályt alakítottunk ki:

A játszóhely, a játék azoké, akik azt először kiválasztották maguknak. A játszócsoporthoz kérésre lehet csatlakozni, de az elutasítást is el kell tudni viselni.

A játékok – melyek a gyermek számára elérhető helyen vannak – szabadon levehetőek, egymásnak átadhatók, de a játéktevékenység lezárása után a helyükre kell, hogy kerüljenek.

A játékeszközt rongálni, szájba venni nem szabad.

Az óvónő a szabad játékkal kapcsolatos passzív szerepét akkor változtathatja meg, ha:

- a gyermek igényli az óvónő részvételét vagy segítségét,
- a kialakult szabályok sérülnek,
- a konfliktus agresszióba torkollik,
- a játék tartalmi íve olyan pontra érkezik, ahonnan a gyermek nem tud továbblépni,
- a játék tartalma az eszközhiány miatt nem tud kibontakozni.

Az óvónő által kezdeményezett játék jellemzői:

Helyét, tartalmát, eszközeit tervezni, lebonyolítását szervezni kell, de a napi gyakorlatban a gyermekek reakcióihoz, jelzéseikhez kell alakítani a tényleges megvalósítását.

A gyerekek bármikor bekapcsolódhatnak, elmehetnek vagy visszatérhetnek a tevékenységbe.

A játékot az érdeklődés tartja fenn, ezért ideje nem behatárolható.

A játék által lehetőség nyílik az örökölt készségek, képességek rendszeres gyakorlására, fejlesztésére. A játékok megismertetésén, elsajátításán, megszerettetésén keresztül a pozitív attitűdök létrejöttét segítjük elő.

Játékfajták:

- gyakorló játék,
- szerepjáték,
- barkácsolás,
- dramatizálás, bábozás,
- építő, konstruáló játék,
- szabályjáték.

Az óvónő feladatai:

- Folyamatosan sok lehetőség biztosítása a szabadon választott, érdekes tevékenységre.

- A gyerekek egyéni sajátosságainak ismerete, érdeklődési körének megismerése.
- Információszerzés a szociális háttérről.
- Az együttélés alapvető szokásainak, szabályainak kialakítása.
- Hiteles, érzelemgazdag „anyapótló” óvónői magatartás.
- Megfelelő idő biztosítása az egyéni elképzelések megvalósításához.
- A gyermek játékától függően a csoportszoba megváltoztatása, átrendezése – hely biztosítása.
- Játékeszközök kiválasztása, mely a fejlesztőmunkát segíti.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyermekekkel.
- Az egészséges versenyszellem megalapozása.
- A gyermekek közötti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.
- Az óvónő támogató, mintaadó, és játszótárs.

A fejlődés várható jellemzői:

- Megértik, elfogadják játszótársaik elgondolását, logikáját.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Le tudnak mondani kedvenc játékaikról.
- Vállalják a kedvezőtlen szerepeket is.
- A játszócsoportok között tartós, szoros kapcsolat alakul ki.
- Maguk kezdeményezik a játékhoz szükséges eszközök barkácsolását, megjavítását.
- Az elkészített eszközöket minden esetben fel is használják a játékhoz, dramatizáláshoz.
- Konstruálás során igényessé válnak alkotásaikkal szemben.
- Alkotásaikat önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozzák létre.
- Játékban elmélyült kitartó.
- Nagyobb szellemi erőfeszítést igénylő szabályjátéokra képesek, ismerik a szabályokat és ezek betartására egymást is figyelmeztetik.
- Kialakul az egészséges versenyszellem.

3.2 Mesélés, verselés

A beszélni tanuló gyermek ritmusok, dallamok, hangzóviszonyok szerint spontán, játékos módon szerkeszti a nyelvet. A maga elemi fokán alkotónak mutatkozik a beszélt nyelven, próbálgat, új formákat hoz létre. Ehhez a spontán tevékenységhez igen közel állnak a népi mondókák, dúdoló, csiklandozó, höcögtető, tapsoltató és más játékok. Ezek adják a kisgyermek első olyan érzéki élményeit, melyek a nyelven át a másik emberhez kötődnek és őt magát is tevékenységre serkentik. Az élmény érzéki benyomásokból támad, és érzelmi állapotot hoz létre, de csak akkor, ha a gyermek szereti a verset és a mesét, ha örömet okoz neki, ha várja a vele való találkozásokat.

A kisgyermekre az információk áradata zúdul, tapasztalatokat szerez a környező tárgyi világból, ébredzik én-tudata, egyre több emberrel kerül kapcsolatba, de a viszonyokat nem érti. Nem látja át a bonyolult, árnyalt emberi természetet és nem tudja meghatározni helyét a bonyolult világban. A mese azért meggyőző számára, mert ugyanúgy építkezik, ahogy a gyermek érez és gondolkodik. A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít. Erkölcsi tartalma van, erkölcsi rendszerében a jó és az igaz győz, a gonosszal és a hazuggal szemben. Oldja a szorongást, amelyet a nagyrészt még ismeretlen világ, a feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyermekből.

A kicsiknél a fejlesztés a mozgással kísért, énekelt szöveg gyakori ismételtetésével kezdődik. A dúdolt ritmikus mondókák, recitáló mondókák, a beszoktatás nehéz időszakában jó szolgálatot tesznek. A vigasztaló játékok a felnőtt barátkozását, a feltétlen elfogadást jelentik. Minél kisebb a gyermek annál több legyen a dal, mondókajáték, ezt kövesse az állathang utánzó és felelgetős mese-mondókák, halmozó és láncmesék, versek, verses mesék, majd a fokozatosan hosszabbodó, prózai mesék. A mese-vers kezdeményezések anyaga a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művekből tevődik össze, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja. A népmeséknél a mese fordulataiban, stílusában, előadásmódjában az óvónő saját személyisége nyilvánuljon meg. Az előadásmód fő szabálya minden korcsoportban: a beszéd zenei elemeinek érvényesítése. Nélkülözhetetlen a személyesség, az élő emberi kapcsolat sokféle érzékeltetése. A versek óvodáskorban lehetőleg mozgásos fantázia- vagy énekes játékokhoz kapcsolódjanak. A

kisgyermeknek szóló versmondásban a ritmus, a hangzás legyen az elsődleges. Az óvónő ne gyakoroltassa unalomig, többet ér, ha naponta többször is játékosan mondókázik, versel. Ne arra törekedjen az óvónő, hogy a gyermekek sok verset, mesét ismerjenek, hanem arra, hogy a jól kiválasztottakat újra és újra szívesen hallgassák. Legyen kedvenc meséjük. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy mindennap meséljünk, vagy verseljünk.

Az óvodások kedvelt tevékenysége a bábozás, dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

Célunk, a nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondat szerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása. A mesékkel a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének elősegítése. Irodalmi érdeklődés felkeltése. A magyar kultúra értékeinek átörökítése. Interkulturális nevelés.

Az óvónő feladatai:

- Adjon lehetőséget a gyermekeknek, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Ügyeljen a meghitt légkör megteremtésére.
- A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor törekedjen a gyermekkel való szoros, érzelmi kapcsolat kialakítására.
- Népi, klasszikus és kortárs irodalmi művekkel ismertesse meg a gyerekeket.
- Az irodalmi anyag kifejező közvetítése a gyermekek részére.
- Könyvtárlátogatás szervezése.
- A könyvek használatának, megbecsülésének kialakítása.

A fejlődés várható jellemzői:

- A gyerekek várják, kérik a verset, mesét.

- A mesék változatos világának segítségével tanulja meg azokat a viselkedésformákat, erkölcsi szokásokat, értékeket és normákat, amelyek segítik eligazodni a mindennapi életben, segítik beilleszkedését a társadalomba.
- Meséljenek, bábozzanak szívesen az óvoda kiscsoportosainak szórakoztatására.
- Szívesen mond verset, mondókát.
- Képes meséket, történeteket elmondani, alkotni.
- Szívesen nézeget képeskönyveket.
- A könyvet megbecsüli, vigyáz épségére.

3.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai zenei nevelés célja, hogy a gyermekeket élményhez juttassa, keltse fel zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése. A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások megismertetése által.

Feladatai: Ritmus, hallás és komplex zenei képességek fejlesztése. A zenei nevelés az érzelemmel egyidejűleg az értelemre is hason. Segítse elő a zenei anyanyelv megalapozását, növelje a gyermek biztonságérzetét, oldja fel gátlásait. A zenei nevelés hatására alakuljon ki a gyermekek esztétikus, rendezett mozgása, helyes testtartása.

A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, mely hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget. A felhasznált zenei anyag elsősorban Forrai Katalin: Ének az óvodában című gyűjteményéből történik. Az óvónő szabadon választhat az általa értékesnek tartott más gyűjteményből is, figyelembe véve az óvodáskori sajátosságokat is. Az óvónő megismerteti a gyermekekkel a népi játékkincs egy-egy szép változatát és igyekszik megszerettetni a népzénet, néptáncot is. Ihlető forrás lehet Foltin-Tarján: Játék és tánc az óvodában című kiadványa. A foglalkozások kerete minden óvónő személyes élményeivel, tudásával, saját játékanyag készletével, ötleteivel megtölthető, bővíthető, szem előtt tartva, hogy nemes, értékes zenei- és játékanyag párosuljon a legegyszerűbb néptánc elemekkel, a gyermek testi-lelki gazdagodásának szolgálatára. Az óvónő gyakori

énekléssel kelti fel a gyermekek érdeklődését. A dalok tanítása hallás után történik. Az éneklési készség fejlődéséhez sokszori ismétlés, gyakorlás szükséges.

Ritmusfejlesztés:

a) Egyenletes lüktetés:

Az egyenletes lüktetés folyamatossága a dalok egymás utáni sokszoros ismétlésével gyakorolható. Az ismétlődő mozdulatok játékos értelmet kapnak. A járás kitűnően alkalmas a lüktetés megéreztetésére. A lüktetés megéreztetését segíti, ha a mozdulatot hallani is lehet (taps, stb.).

b) Ritmusérvék:

A ritmus megéreztetése csak akkor kezdődik, amikor a gyermekek a lüktetést teljes biztonsággal érzik és önállóan végzik. A szünetnek világos értelmet kell kapnia (a dal ritmusától eltérő mozdulattal mutatni).

Hallásfejlesztés:

Az aktív énekléssel indul, és arra épül. Az akusztikus (tényleges hang meghallása) és a belső hallás (tényleges hang nélkül) fejlesztése. A belső hallás segíti a zenei emlékezet és zenei alkotókészség fejlődését.

- Magas és mély hang közötti különbség érzékelése és érzékeltetése. Dallamvonal mutatása térben.
- Halk hangos közötti különbség felismerése, érzékeltetése.
- A gyermekek énekeljenek és mozogjanak halkán és gyorsan, halkán és lassan, hangosan és gyorsan, hangosan és lassan az óvónő segítségével.
- Hangszínek felismerése.
- Belső hallás fejlesztése, dallambújtatás.

Az énekes gyermekjátékok mindennapi alkalmazásának lehetőségei:

Dalos játékok játszása nemcsak a foglalkozás keretében történhet. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, körjátékok játszására, táncolásra. Az ünnepek sajátos hangulatát is fokozhatja az óvónő énekes játékok beiktatásával, melyet a gyermekek annyiszor játszhatnak, el ahányszor akarnak.

A zenehallgatás lehetőségei:

Az esztétikusan előadott zenei szemelvényt, dalt egyszerűen és természetesen illessze be az óvónő akár a foglalkozásba, akár a nap folyamán magától adódó helyzetekbe, illetve ha azt a gyermek kéri, tehát a nap bármely szakában megszólalhat dal vagy zene. A zenehallgatás történhet egy esetleg több óvónő személyes, illetve hangszeres előadásában, esetleg gépzene által. Szempont a zene szépsége és művészi értéke.

Így tedd rá!

Heti 1 alkalommal a 4-5-6-7 évesekkel népi dalosjátékok elsajátíttatása, különböző eszközök segítségével. Mind a két nyelv használatával.

Az óvónő feladatai:

- Biztosítson minél több eszközt, időt, helyet, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, ezek összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően.
- Segítse elő a gyermek önálló elképzeléseinek megvalósítását, zenei anyanyelv kialakulását.
- A migráns gyermekek hazájának kulturális értékeit is figyelembe vevő dal- és zenei anyag választása.
- A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal.
- Ügyeljen a gyermekkel való szoros érzelmi kapcsolatra, a meghitt légkör megteremtésére.

Fejlődés várható jellemzői:

- A gyermekek ismerjenek mondókákat, hat hangterjedelmű dalokat, dalos játékokat, alkalmi dalokat.
- Képesek legyenek zenei fogalom párokat, a dinamikai különbséggel felismerni, összekötni.

- Ismerjék fel az ismert dallamokat dúdolásról, hangszerről.
- Ismerjenek fel hangszereket, néhány hangját is. Maga is képes egyszerűbb hangszer használatára.
- Ütőhangszereket használjanak, hangszerrel kísérik a csoport énekét.
- Az óvónő énekelt kérdésére, énekelve válaszoljanak.
- Ismerik a megtanult dalos játékok szabályait.
- A bemutatott zenei szemelvényeket figyelmesen meghallgatják.
- Örömmel, szívesen játszik dalos játékokat, bátran énekel, akár egyedül is.

A kétnyelvűség és a szlovák kisebbségi identitástudat kialakítása és fejlesztése

a zenei nevelésben

A magyar mondókák, dalos játékok mellett megismertetjük gyermekeinkkel a szlovák mondókákat, dalos játékokat. Napközben bármikor adódhat lehetőség ezek ismétlésére, gyakorlására. Zenehallgatáskor merítünk a szlovák népzene kincseiből.

Najčastejšie vetné modely na hudobných zamestnaniach v materskej škole

- Urobte kruh! Urobíme kruh!
- Zaspievajte pieseň!
- Tancujte! Tancujeme!
- Pomaly, rýchlo
- Ticho, hlasno
- Držte sa za ruky!
- Ruky dajte na bok!
- Obráťte sa!
- Sadnite si!
- Vstane!
- Tlieskajte! Tlieskáme!
- Boli ste šikovné!

3.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az ábrázolótevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Vizuális nevelésünk célja a világra rácsodálkozó gyerekek ötletgazdag, alkotni tudó emberré formálása illetve e folyamat megindítása. A gyermekek tér-, forma-, színeképzetének kialakítása, fejlesztése. Elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező – képesség kialakítása. Feladatunk a képességek és készségek kialakítása és fejlesztése. (Értelmi-, összehasonlító-, általánosító-képesség, kreativitás, fantázia.) A szépség iránti vonzódás és értékelő-képesség alakítása. A gyermekek megismertetése különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel.

A gyermekek az óvodai nevelési év elején otthonról hoznak színes ceruzát, zsírkrétát, írólapot munkáik tárolásához szükséges tömböt. A festéshez, kézimunkázáshoz szükséges eszközöket az óvoda biztosítja (rajzlap, festék, ecset, ragasztó, olló, tű, különböző színes papírok, kartonok). Mintázáshoz főzött, vagy só-liszt gyurmát használnak a gyermekek, ezt is az óvoda biztosítja. Az eszközön kívül az óvónő megfelelő helyet és optimális időt biztosít a munkához. Kis község lévén múzeum, kiállítás hiányában a műalkotásokkal való ismerkedés művészeti könyvek, internetes oldalak nézegetésére korlátozódik.

A gyerekek az általuk készített eszközöket, kellékeket felhasználhatják, beépíthetik a játékba.

A kézimunkázás, barkácsolást megelőzheti gondos gyűjtő-előkészítőmunka, amelyhez a család segítsége is kérhető. A gyerekek szabadon tevékenykedhetnek, az óvónő, ha szükség van rá, technikai segítséget nyújthat egyéni kívánság alapján. A gyermekek egymás munkáját megnézhetik, egymásnak tanácsot adhatnak. Az óvónő minden gyermek munkáját folyamatosan értékeli, bemutatja. A gyermekek szabadidőben a egész nap folyamán ábrázolhatnak, gyakorolhatják a különböző technikákat. Az udvari lehetőségeket egész évben kihasználhatják.

Az óvónő feladatai:

- Megfelelő hely, idő, változatos eszköz, és változatos ingeranyag biztosítása.
- A technikák megismertetésével a kézmozgás fejlesztése.
- Segítse elő a gyermek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Ösztönzi a gyermekeket a színek széles skálájának használatára.
- Egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítse a képességek fejlődését.
- Törekedni kell a gyermeki alkotások, közösségi rendezvényen való bemutatására, és a tehetségek bátorítására.

A fejlődés várható jellemzői:

- Élményeik, elképzeléseik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Formaábrázolásuk változatos, képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket.
- Saját műveikkel és a műalkotásokkal kapcsolatban véleményt nyilvánítanak.
- Egyszerű játékokat, kellékeket készítenek.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.
- Szívesen vesznek részt az óvodai környezet szépítésében, dekorálásában.
- Vonalvezetése balról jobbra halad.
- Megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése.
- A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A kétnyelvűség és a szlovák kisebbségi identitástudat kialakítása és fejlesztése a vizuális nevelésben

A gyerekeket megismertetjük szlovák nemzetiségi kultúránk tárgyi emlékeivel. Ellátogatunk a Tájházba, ahol bemutatjuk az óvodásoknak a szlovák népi építészeti emlékeket, a szlovák kisebbség életmódját, szokásait, hagyományait tükröző tárgyi

emlékeket. Az óvoda környezete is tükrözi a szlovák kisebbségi kultúrát, tárgyi emlékeit. Gyűjtőmunkánkba bevonjuk a gyermekeket, szülőket, nagyszülőket.

A gyermekek tisztelik és becsülik e tárgyi kultúra értékeit.

Dekorációnk részét alkotják a szlovák népviseletek, terítők, törölközők, köcsögök, szakajtók stb.

Rajzolás-mintázás-kézi munka során gyakran merítünk témákat a népi kultúrkincsből (csuhézés, mézeskalácssütés stb.).

A rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítjuk a szlovák nyelv mind jobb elsajátítását a gyermekeknél (figyelembe véve egyéni fejlettségi szintjüket.)

Najčastejšie vetné modely na výtvarných zamestnaniach v materskej škole

Kresli! Kreslite!

Maľuj! Maľujte!

Sadni si! Sadnite si!

Obrát' sa k stolu! Obráťte sa k stolu!

Rozdeľ papier!

Rozdeľ farebné ceruzky!

Rozdeľ štetec!

Polož na stôl vodové farby!

Nakreslíme dom, kvety a plot.

Dávaj pozor! Dávajte pozor!

Utri si štetec! Utrite si štetec!

Prines! Prineste!

Umy si ruky! Umyte si ruky!

Zober si papier!

Pozri sa sem! Pozrite sa sem!

Skús maľovať rozličnými farbičkami!

Prosím si výkres! Prosím si papier! Prosím si pastelky!

Pracujte ticho! atď.

3.5 Mozgás

Célunk: A gyermekek természetes, harmonikus, testi-lelki képességeinek fejlesztése játékos formába. Összerendezett, fegyelmezett, nagy- és kismozgások, és az egyensúlyérzék kialakítása, pszichomotoros képességek fejlesztése. A különböző mozgásokon keresztül az agyi funkciók serkentése, valamint a gyermeki szervezet növekedésének, teherbíró-, erő- és álló képességének, és az egyes szervek teljesítő képességének fejlesztése. A testséma, testtérkép kialakítása játékos módon, A téri tájékozódás, helyzetfelismerés, döntés, az alkalmazkodóképesség kialakítása.

Az óvodai nevelés folyamatában a gyermekek egészséges testi és mozgásfejlesztése útján szolgálja személyiségük fejlődését. Az óvodások legjellemzőbb tulajdonságának a mozgékonyt, a mozgásos aktivitásokat kell tekintenünk. Ezért elsődleges feladatunk a rendszeres mozgásra szoktatás, a pozitív élmények, tapasztalatok megerősítése. A rendszeres mozgás kedvezően befolyásolja a szervezet növekedését, fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában, hozzájárul a gyermek személyiségének fejlődéséhez. Mindig szem előtt tartva a fokozatosság elvét, és az egyéni adottságok, képességek figyelembevételét.

Lehetőséget biztosít a gyermekek mozgástapasztalatainak rendszeres bővítésére, fejleszti cselekvő és feladatmegoldó képességüket, erősíti a szép mozgás iránti vonzalmat. Fejlesztési testi képességeiket, ügyesség sokféle formáját, a testi erőt, gyorsaságot, állóképességet. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben, időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést. A mozgás hatására fontos személyiségtulajdonságok alakulnak és erősödnek meg, mint a bátorság, fegyelmezettség, kitartás. A mozgás megszerettetésében, együtt kell működnünk a családdal. Ösztönöznünk kell őket arra, hogy lehetőség szerint tartózkodjanak sokat a szabadban, biztosítsanak minél több mozgási lehetőséget a gyermek számára.

Mindennapos testnevelés: Napi két alkalom 10-15 perc. Amíg az időjárás engedi a foglalkozások a szabadban történnek.

Az óvónő feladatai:

- Jó levegőjű, tiszta környezet biztosítása.

- Megfelelő öltözék biztosítása a mozgáshoz.
- A gyakorlatot ki-ki saját képességei szintjén hajtsa végre.
- Megfelelő nagyságú, számú eszköz, tornaszer biztosítása.
- Megfelelő hely biztosítása a mozgáshoz.
- A gyermekek mozgásszükségletének kialakítása érdekében a spontán, - a szabad játék kereteiben végzett - mozgásos tevékenységeket kiegészítése irányított mozgásos tevékenységekkel.
- Kooperatív mozgásos játékok alkalmazása.
- A komplex testmozgások beépítése az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is.
- Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani a napi rendszeres mozgásra.
- Gyakorlatvégzéskor sikerélményhez juttatás.

A fejlődés várható jellemzői:

- Mozgásuk összerendezetté, megfelelő ritmusúvá válik.
- Növekszik teljesítőkéességük, mozgástapasztalatuk az egyensúlyozásban, ugrásban.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Kialakul az egészséges versenyszellem.
- Kialakul a megfelelő irányú kar- és lábmunka.
- Megszeretik és igénylik a mozgást.

Kétnyelvűség a mozgásfejlesztésben

A mozgás fejlesztésében is érvényesítjük a kétnyelvűséget.

A magyar nyelvű foglalkozások, fejlesztések tematikáját követve a mozgásfejlesztésben alkalmazott legfontosabb és legegyszerűbb szlovák kifejezések mindennapos használatával a gyermekek szókincse az utánzásos nyelvelsajátítás módszerét alapul véve folyamatosan bővül - egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően.

Najčastejšie vetné modely na telesných zamestnaniach v materskej škole

- Vstane! Postavte sa do radu!
- Postavte sa do dvojradu!
- Chôdza, raz - dva!
- Zastav sa, zastavte sa!
- Rozbehnite si!
- Ruky zdvihnite dopredu, hore, dole, na bok.
- Dávajte pozor!
- Utekajte v kruhu!
- Poskok na dvoch nohách, raz - dva!
- Poskok na jednej nohe!
- Zdvihnite lano, loptu nad hlavu!
- Preskočte lano, loptu!
- Prejdite po lanom!
- Hod'te fazuľové vrečko do kruhu!
- Tlieskajte nad hlavou, za chrbtom!
- Mávajte s pravou, ľavou rukou!
- Na potlesk nástup!
- Sadnite si!
- Vystrite nohy!
- Vystrite ruky do predu, hore, dole!
- Ľahnite si na chrbát!
- Držte sa za ruky!
- Chod' pomaly, choďte pomaly!
- Chod' rýchlo!, choďte rýchlo!
- Hraj sa, hrajte sa!

Vymenované výrazy sú len ako príklad, častým opakovaním týchto výrazov sa obohatí slovná zásoba detí.

3.6 A külső világ tevékeny megismerése

Nevelőmunkánk célja, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről életkoruknak megfelelő szinten. A természetet szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása. Ez szükséges ahhoz, hogy teljes biztonsággal tájékozódjanak, igazodjanak el környezetükben. Alapelvünk, hogy mindent a természetes környezetben figyeltetünk. Így közvetlen tapasztalatokat gyűjtenek, élményekhez jutnak, s ezeket személyesen átélik. Játékos cselekedtetés, tevékenykedtetés közben szerepeket, magatartási módokat ismernek és tanulnak meg. Kialakul egyfajta viszony köztük és a természet között. Végül eljutnak a rendetlenség, a rongálás elítéléséhez, igényükké válik a természet gondozása, védelme. A környezetvédő, természetszerető ember személyiségének kialakítását már óvodás korban megkezdjük. Ekkor alapozhatjuk meg leghatékonyabban az érzelmi vonzódást a természet iránt, és azoknak a körét, amelyekre később építeni lehet. Óvodai nevelésünk széleskörűen fejleszti a gyermekek természeti ismereteit, környezetvédelmi szemléletét. Ezzel kapcsolatban változatos, egymásra épülő tevékenységeket tervezünk, amelyek a gyermekeink érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmére, megismerési vágyára támaszkodnak. Bekapcsolódtunk a Madárbarát kert programba, papírgyűjtésbe, elem gyűjtésbe.

Óvodánk természetes környezete: Erdő, mező, kertek, folyópart, óriási ösztönző erővel hat gyermekeinkre. Így a környezet gazdagsága kifogyhatatlan tárháza játéknak, munkának, alkotásnak. A természetes környezetben még gátlásos gyermek is elmondja észrevételeit. Feladatunk elérni, hogy pozitív szokásokat, viselkedési normákat képviseljenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetben: óvodában, közlekedési útvonalon, családban, gyermekközösségben. Értékes tapasztalatokhoz juttatni őket a természetben végbemenő folyamatokról, összefüggésekről. Felhívni figyelmüket ezek értékeire, szépségeire. Így a séták, kirándulások az óvoda udvarán, kertjében, élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermekeknek.

A környezet minél átfogóbb megismertetése lehetőséget ad az egyetemes, a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait, az adott tájra, helységekre jellemző néphagyományok közvetítésére. Hagyományok által őrizhetjük meg a tudást, tapasztalatot, melyet elődeink felhalmoztak.

Ha mindehhez hozzájárul az óvónő érdeklődése, empátiás készsége, színes egyénisége, továbbá az őt körülvevő felnőttek – különösen az érzelmileg közel álló dajka – pozitív példája biztos, hogy gyermekeink megszeretik környezetüket, védik, és megfelelő ismeretekkel eligazodnak benne.

Az óvónő feladatai:

- Olyan feltételek teremtése, mely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Segítse elő a gyermek véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs a kortárskapcsolatokban, és a környezet alakításában.
- Biztosítani minden eszközt, lehetőséget a gyermeknek a folyamatos tevékenykedtetéséhez a természetben.
- Élmény gyűjtés a gyermek saját természeti és társadalmi környezetéből.
- Feltétel biztosítása az élősarok működéséhez.
- Környezet- természetvédelmi szemlélet formálása.
- Ünnepek és hagyományörzés formájában közvetíti az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.
- Meglátatja az ok-okozati viszonyokat.
- Megismerteti a környezetvédelem alapjait.
- Környezetbarát szokások megalapozása, például takarékoskodás vízzel, árammal, papírral.
- Növények, állatok fejlődéséről, gondozásáról, hasznáról ismereteket nyújt.

A fejlődés várható jellemzői:

- A közvetlen megfigyelés és tapasztalatszerzés révén a gyermekek világra és anyanyelvre vonatkozó ismeretei bővülnek.
- Szókincse gazdagodik, fejlődik verbális és nonverbális kifejezőképessége.
- Kialakulnak a kulturált élet szokásai, helyes viselkedési formák, helyes érzelmi-erkölcsi viszonyok.
- Megszilárdulnak a társas viszonyok.

- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, saját születési helyüket és idejüket.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és a társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges.
- Miközben felfedezik környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.

Kétnyelvűség a társadalmi és természeti környezet megismerésében.

Mivel a társadalmi és természeti környezet megismerése az óvodai lét minden pillanatát áthatja a maga tevékenységközpontú módszereivel, ez a terület biztosítja az egyik legtagabb teret a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel az utánzáson alapuló nyelvelsajátításhoz.

A gyermekek az elhangzott kéréseket, utasításokat megismerik, a legalapvetőbb szókapcsolatokat elsajátítják, egyéni fejlettségi szintjüktől függően alkalmazni tudják azokat.

A magyar tematikát követve, ahhoz kapcsolódva szlovák nyelven az alábbiakat kérjük a gyermekektől (egyéni fejlettségi szintjüktől függően az óvodáskor végén)

Rodina - poznať svoje meno, vek, adresu a značku v škôlke
 - vymenovať najbližších členov svojej rodiny

- Škôlka
- kto pracuje v škôlke
  - vedieť sa orientovať v škôlke, pomenovať priestory
  - vedieť pomenovať bežné predmety, ktoré sa nachádzajú v škôlke
- Telo
- poznať a pomenovať časti tela
  - poznať niektoré zmyslové orgány (nos, oči, uši, ústa, ruky)
  - oboznámiť sa so zásadami starostlivosti o zdravie
- Doprava
- pomenovať základné dopravné prostriedky
  - poznať svetelné signály - určené pre chodcov
- Ročné obdobia, rastliny - zvieratá
- rozlišovať hlavné znaky období
  - vedieť správne označovať prírodné javy (slnko, vietor, dážď, sneh a pod.)
  - pozorovať, vedieť pomenovať niekoľko základných rastlín (kvety, stromy, zeleniny, ovocie)
  - pozorovať, pomenovať a spoznať niekoľko najznámejších domácich a voľne, žijúcich zvierat.
- Poznať základné farby, rozlišovať farby doplnkové.
  - Prípravou a účasťou na oslavách sa oboznámiť so sviatkami.
  - Poznať umiestnenie základnej školy, navštíviť ju, oboznámiť sa s pani učiteľkou, získavať kladný vzťah ku škole a radostne očakávať vstup do školy.

3.7 Környezetünk mennyiségi, formai viszonyainak tevékeny megismerése

Nevelésünk kiindulópontja a gyermeki személyiség és nevelésünk célja ennek kibontakoztatása. A társadalom igénye, hogy önálló gondolkodásra képes, magas szintű értelmi képességekkel rendelkezzen a jövő embere. Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére, a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti azt, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére, megismerési vágyára épülve valósulnak

meg. Óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve, a matematikai tanulás több formája valósulhat meg.

- utánzás, minta – modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- óvónő által irányított, megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

A gyermek már az óvodába lépés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi, minőségi összetevőire, érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodai nevelésünk időben, tudatosan kövesse a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

A tevékenység végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A perceptuális (észlelő, érzékelő), motoros, verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek, összefüggések megláttatására. A foglalkozások pedig alkalmat adnak arra, hogy a megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük, mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük.

A gyermek a negyedik életéve után igényli és képes is az óvónő által irányított formában, kisebb-nagyobb csoportban a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Az óvónő dönti el, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhet meg a játékidőben szerzett tapasztalatokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozza fel foglalkozáson.

A matematikai nevelés szoros kapcsolatban van az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi-térbeli viszonyai, formái természetes szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben megvalósíthatók a megismerési képességek. (Észlelés-érzékelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás.

Az óvónő feladatai:

- Differenciáltság: egyéni képességek figyelembe vétele, felzárkóztatás, tehetséggondozás.

- Eszközök, tevékenységek biztosítása, melyek felkeltik a gyermek érdeklődését, és lehetővé teszik a természetes élethelyzetekben a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- Minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékokba építetten valósítsa meg.
- A gyermekkel együtt gondolkodjon – velük és ne helyettük.

A fejlődés várható jellemzői:

- A gyerekek képessé válnak arra, hogy az óvónő kérdéseit, gondolatát megértsék, kövessék.
- Szívesen vállalkoznak a felvetett vagy felismert problémák megoldására.
- Társaikkal együtt tudnak működni, tevékenységeikben megértik, követik egymást.
- Képesek lesznek jól ismert tulajdonság szerinti válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás végzésére.
- Összehasonlításukat szóban is kifejezik, mások megállapításának igazságát megítélik.
- Megértik, és követni tudják az irányokat, illetve a helyeket kifejező névutókat.
- A megszerzett matematikai ismeretek segítik őket a környezet matematikai viszonyok közötti eligazodásban.
- Kialakulnak a készségek a számlálással, méréssel kapcsolatban.
- Alakul ítélőképességük.
- A tízes számkörön belül biztonsággal végzik a különböző matematikai műveleteket.

Környezetünk mennyiségi és formai viszonyainak megismerésében a kétnyelvűség az alábbiakat foglalja magába:

- a számnevek ismerete, számlálás,

- a legegyszerűbb téri irányok, relációk ismerete, névelők-névutók használata (na, pod, pred, za),
- csak ismerkedés szintjén a viszonyok kifejezése (malý-velký, dlhý-krátky),
- néhány térbeli és síkbeli alakzat megnevezése (kocka, štvorec, kruh, trojuholnik).

3.8 Az óvoda munkajellegű tevékenységei

A munkára nevelés az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, mely áthatja a gyermekek mindennapi tevékenységének egészét. Munka közben a gyermek megismerkedik környezetével, az őt körülvevő tárgyi világgal. Megtanulja a munkaeszközök célszerű használatát, eközben megtanul eligazodni környezete térbeli viszonyai között. Mozgásos, tapintásos, vizuális információkat szerez a világról. Helyben, időben, mozgásban állandóan alkalmazkodnia kell társaihoz, így természetes módon alakul szociális magatartása, társas kapcsolata is. Megtanulja, kire számíthat, kivel hogyan lehet együttműködni. Munkavégzés közben begyakorlódnak, pontosabbá válnak a különböző munkakészségek. Az eszközök célszerű használatán kívül kialakulnak a munkavégzés, munkaszervezés képességének alapjai is. Fejlődik a kitartás, felelősségérzet, önértékelés, önállóság, céltudatosság, stb.

A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermek saját személyével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A munka az életrevaló felkészítést éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása –lehet, akkor a gyermekek szívvel-lélekkel fogják csinálni. Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermekek számára elfogadható. Ezen kívül, igen nagy fontosságú, hogy munkavégzés során biztosítsuk a teljes önállóságot. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyerekekre kényszerített feladat. A munkavégzés rendszeres, folyamatos, beépül az óvodai életbe.

Az önkiszolgálásnak óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt – testápolás, öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása – a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak elvégezni.

A munka megosztása során fontos feladat, hogy a gyerekek megtanuljanak, önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani.

Fontosnak tartjuk az óvodában élősarok kialakítását, udvari munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt valamennyi gyermeknek. Tavasztól ősziig lehet tevékenykedni az udvaron és közben rengeteg tapasztalatot, ismereteket szereznek a gyerekek.

Az óvónő feladatai:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy örömmel, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet.
- Kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság alakítása.
- Folyamatosan biztosítsa a munkatevékenységhez szükséges eszközöket.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat.

A fejlődés várható jellemzői:

- Váljon a gyermek számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik.
- A csoport játékeit természetes módon rendben tartják.
- A csoportszoba átrendezésénél, bútorok mozgásánál önállóan, szükség szerint segítenek.
- A naposok önállóan előveszik az étkezéshez szükséges eszközöket, s esztétikusan elrendezik az asztalon.
- Szükség szerint meglocsolják a növényeket, rendben tartják az élősarkot.
- Részt vesznek a csoportszoba díszítésében, ötleteket adnak az óvónőnek.

- Megbecsülik egymás munkáját.
- Minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.
- A gyermek saját magához viszonyított értékelése kialakul.

3.9 Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodáskor a gyerekek életében a világ megismerésének nagyon intenzív szakasza. Cselekvési vágyuk, kísérletező kedvük, kíváncsiságuk ösztönzi őket az újabb és újabb tapasztalatszerzésre, miközben minden percben megtanulnak valamit. Játékosan, cselekvésbe ágyazottan szinte észrevétlenül tanulnak, tehát a játék mindvégig az óvodai tanulás legfontosabb színtere és eszköze.

Az óvodáskor végére ez a spontán, a gyerekek minden tevékenységében megjelenő, önkéntelen folyamat kiegészül az irányított tanulásra való képességgel.

A gyerekek óvodában megszerzett tanulási tapasztalatai, jelentős hatással vannak az iskolai tanuláshoz való viszonyukra. A pozitív élményeket nyújtó, sikeres feladatmegoldások sora a legjobb motiváló erő abban, hogy később az iskolában a tanulás önként vállalt örömteli tevékenység legyen számukra.

A tanulás tartalmát, a témákat, a gyerekeket közvetlenül körülvevő természeti és társadalmi környezet évkörhöz kapcsolódó eseményei, jelenségei szolgáltatják.

Az óvónők, a csoport és az egyes gyerekek fejlődési sajátosságainak megfelelően választják ki a foglalkozások anyagát.

A foglalkoztatás formáját is a csoport és az adott gyermek fejlődési sajátosságaihoz igazítjuk / egyéni, mikrocsoportos vagy frontális /.

Óvodáskor elején a mozgás és az ének, zene, énekes játék, gyermektánc foglalkozások, (melynek időtartama 10-15 perc) kivételével, minden tevékenység forma kötetlen.

Ennek indokai:

A mozgás baleseti forrás lehet, ezért az óvónőtől fokozott figyelmet igényel, ami párhuzamos tevékenységként nem megoldható. A mozgáshoz elegendő helyre van szükség. A különböző játékok, versenyek több gyermek egy időben történő részvételét igénylik.

A kötelező foglalkoztatási formát a többi foglalkozási ágban, csak az utolsó óvodai évben kezdjük el megismertetni a gyerekekkel. A foglalkoztatás időtartama eleinte 10 - 15 perc, amelyet az év végére 35 percig növelünk.

A gyakoribbá váló kötelező foglalkozások és a frontális foglalkoztatási forma megköveteli tőlünk, hogy érdekes és változatos eszközökkel, módszerekkel elégítsük ki és növeljük a gyerekek megismerési vágyát. A nyitott, problémát felvető helyzetek aktivitásra, többféle megoldási mód megtalálására ösztönzik a gyerekeket. Meg kell ismernünk a gondolkodás fejlettségének egyéni sajátosságait ahhoz, hogy megfelelő feladatok adásával pótolni tudjuk a hiányosságokat. Ezt az iskolai életmódra való felkészülés, felkészítés szempontjából nagyon fontos feladatunknak tartjuk.

Az óvónő feladatai:

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, érdeklődésének fenntartása, kielégítése.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, feladattudatának fejlesztése.
- A tanulást támogató környezet megteremtése.
- A gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira építve bővíti a gyermekek ismereteit.
- Sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitás erősítése.
- A váratlan szituációkból adódó lehetőségek kihasználása az ismeretek bővítésére.
- Olyan eszközök biztosítása, melyek érdeklődésre, aktivitásra, gondolkodási műveletek alkalmazására, a feladatokban rejlő probléma felismerésére és megoldására ösztönöznek.
- Megismeri az egyéni képességeket, és differenciált feladatadással segíti az optimális fejlődést.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A belső érés a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként az egészségesen fejlődő kisgyermek az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
- Feladattudata kialakulóban van. Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, a szándékos figyelem, az elemi, fogalmi gondolkodás.
- Képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre, alkalmazkodik a szabályokhoz.
- Kitartó, feladatait mindig befejezi.
- Nyitott érdeklődésével készen áll az iskolára.

4. Az óvoda hagyományos ünnepi, egyéb rendezvényei

Óvodánk mindennapi életét ünnepeink teszik színesebbé. Hagyományaink ápolása, ezek fejlesztése és bővítése, óvodánk jó hírnevének megőrzése – óvónőink joga és kötelessége. Ünnepeinkkel, hagyományainkkal kapcsolatos teendőket, időpontokat, valamint a felelősöket a nevelőtestület az éves munkatervben határozza meg. Fontos, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból mind külsőségeiben, mind belső tartalmukban.

ÜNNEP	SZERVEZETI KERET	RÉSZTVEVŐK
Télapó - decemberben	közösen várjuk a Télapót nyílt nap	- gyerekek, - óvoda dolgozói, - szülők, vendégek
Advent - decemberben	műsorral készülünk közösen a szülőkkel, az óvoda előtt megvendégeljük a résztvevőket	- gyerekek, - óvoda dolgozói, - szülők, vendégek
Karácsony - decemberben	az óvoda összes gyermeke együtt ünnepel nyílt nap	- gyerekek, - óvoda dolgozói, - szülők, vendégek

Farsang - februárban	minden csoport külön farsangol	- gyerekek, - óvoda dolgozói,
Március 15. - márciusban	minden csoport külön emlékezik meg az eseményről	- gyerekek, - óvoda dolgozói
Húsvét - áprilisban	minden csoport külön ünnepel, de a fiúk meglocsolják az összes óvónőt, dajkát, lányt	- gyerekek, - óvoda dolgozói
Anyák napja - májusban	a kiscsoportosok és a középsőcsoportosok verssel készülnek	- gyerekek, - óvoda dolgozói, - anyukák, nagykik
Évzáró - májusban	a nagycsoportosok búcsúja az óvodától	- nagycs. gyerekei - óvoda dolgozói, - szülők, vendégek
Születés- és névnap alk. szerűen	minden csoportban az adott napon ünnepelnek	- gyerekek, - óvoda dolgozói

Az óvoda kirándulásai:

Igény szerint	Autóbuszos kirándulás a gyerekekkel, az óvoda dolgozóival és a szülőkkel.
----------------------	---

Az óvoda és család közös rendezvényei:

Nemzetiségi nap Gyermeknap Nemzeti Összetartozás Napja	Közös versenyjátékok, főzéssel egybekötve a szülők részvételével.
---	---

Jeles napok:

Népmese napja	Bábelőadás szülők által a könyvtárban
Zenei világnap	Nap folyamán zenével kapcsolatos játékos feledatok
Idősek napja	Községi rendezvényen idősek köszöntése
Szlovák nemzetiségi nap	Fellépés a községi rendezvényen

5. Gyermekvédelem az intézményben

Az óvodapedagógus alapvető feladata, hogy maximálisan biztosítsa a gyermek alapvető szükségletét, az érzelmi biztonságot. Úgy szervezi az óvodai környezetet, hogy az hatásrendszerével elősegítse minden gyermek számára az optimális folyamatot.

Az általános elvárások közül – tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő, támogató attitűd, szeretetteljesség, következetesség – kiemelten fontos, hogy az óvodapedagógus, nevelő-fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni fejlődési ütemét, képességét, tehetségét, szociokulturális háttérét. Segítse tehetségük kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetből való felzárkóztatásában.

Migráns gyermekek nevelése során biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

Célunk, a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése. Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

Gyermekvédelmi felelős feladatát óvónő látja el óvodapedagógusi végzettséggel. Lehetőség szerint részt vesz a gyermekvédelemmel kapcsolatos szakmai továbbképzéseken.

A veszélyeztetett gyermeknél a csoportvezető óvónővel közösen végez családlátogatást.

Összekötő feladatot lát el a fenntartóval, a Gyermekjóléti Szolgálattal, szülőkkel, nevelőkkel.

Felvilágosító munkát végez a rászoruló szülőknek, az étkezési támogatás, s egyéb szociális támogatás igénylése ügyében.

Az óvoda gyermekvédelmi programjának célja:

- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése.
- Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.
- Segítségnyújtás a szülőknek.

Az óvónők feladatai:

- Az intézménybe járó gyermekek szociális, szociokulturális családi hátterének megismerése.
- Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.
- Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése.
- A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Szükség szerint családgondozó, védőnő segítségének igénybevétele.
- Nyilvántartás vezetése.
- Beszámoló készítése.
- Kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal, védőnővel.
- Probléma esetén jelzés küldése.

Az intézményvezető feladatai:

- A gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása.
- Bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal.
- A törvények, rendeletek, a munka hozzáigazítása.
- Veszélyeztetettség esetén a Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása.
- Óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása

Sikerkritériumok:

- A szülők bátran fordulnak az óvónőkhöz vezetéshez gondjaikkal.
- Csökken a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek száma.
- Minden rászoruló időben megkapja a segítséget.

„...A gyermekeket különleges védelem illeti meg, és a törvényben és más eszközök által nyitott lehetőségek, hogy fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, lelkileg és társadalmilag egészségesen és normálisan tudjon fejlődni, szabadságban és méltóságban. Az erre a célra

hozott törvényekben a gyermek felsőbb érdeke legyen a döntő és meghatározó szempont. A fizikailag, szellemileg vagy társadalmilag hátrányos helyzetű gyermekeknek meg kell kapnia az állapota és helyzete által megkövetelt kezelést, nevelést és speciális gondozást.”

(A gyermekek jogai – az ENSZ által 1959-ben deklarált közlemény alapján.)

6. Az óvoda kapcsolatai

Az alapelveinkkel összhangban saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.

6.1 Óvoda és család kapcsolata:

Az együttműködés alapja a kölcsönös bizalom, tisztelet, és segítségnyújtás. A szülők találjanak az óvónőben támaszt és segítőtársat gyermeke fejlesztéséhez. Az óvónők minden egyes családdal külön találják meg a kapcsolatteremtést, a szoros együttműködés módját. Az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen közeledjen minden családhoz.

Szülői értekezlet

Szülői értekezletek. célja, hogy az intézményt, csoportot, a gyermeket, a szülőt érintő legfontosabb témák, feladatok, programok megbeszélése. Az óvónők feladata a tájékoztatáson kívül véleményük meghallgatása, javaslataik figyelembevétele. A szülői értekezletek idejéről legalább egy héttel előtte tájékoztatni kell a szülőket. Jelenléti ív írása, és jegyzőkönyv vezetése kötelező.

Fogadóóra

A fogadóóra célja a szülők tájékoztatása a gyermek egyéni fejlődéséről. Ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melyek a gyermekkel, vagy környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek.

Nyílt napok

Nyílt napok célja, hogy a szülőnek lehetőséget biztosítsunk a napi óvodai életbe való betekintésre, leendő óvodásainknak és szüleiknek pedig az ismerkedésre. A nyílt napok

idejéről legalább egy héttel előbb tájékoztatni kell a szülőket a faliújságon, honlapon, facebook csoportokban, községünk hirdetőtábláin.

Közös programok, ünnepek

Közös programok, ünnepek, melyeknek célja lehetőséget teremteni a család és óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elveik közelítésére.

Családlátogatás

Családlátogatás, melynek célja, hogy megismerjük a gyereket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól, mely a szülővel való előzetes egyeztetés után kerülhet sor.

Egyéb kapcsolat

- munkadélutánok, rendezvények,
- tájékoztatás faliújságon, csoportok közösségi oldalán, óvoda honlapján.

Internetes kommunikáció:

- Tudásmegosztás, tájékoztatás internet adta különböző formáinak kihasználásával (e-mail, skype, facebook)

6.2 Óvoda – iskola kapcsolata:

Tartalmi együttműködésben érvényesül a kölcsönös nyitottság. Állandó kapcsolattartással lehetőséget adunk a tanítóknak óvodai életünk, nevelési módszereink megismerésére. Tájékoztatást adunk a gyermekek fejlődéséről és az esetleg várható alkalmazkodási nehézségekről. Figyelemmel kísérjük gyermekeink iskolai beilleszkedését, és tapasztalatainkat beépítjük nevelő munkánkba.

Részt veszünk nevelési értekezleteken, melyek mindkét intézményt érintő témákat dolgoznak fel.

Módja és formái:

- óvoda-iskolalátogatás,
- egymás rendezvényein való részvétel,
- hospitálások,

- a gyermekek beilleszkedésének, indulási helyzetének megismerése, nyomon követése.
- „Visszatekintő” közös délelőtti játék volt óvodásainkkal.

6.3 Óvoda – könyvtár kapcsolata:

Könyvtárunk megismertetésével elősegítjük nevelési feladataink sokoldalú megoldását. Ez a tapasztalatgyűjtés színesebbé, gazdagabbá teszi gyermekeink tevékenységét. A gyerekek esztétikai élményeire építve formáljuk kulturált magatartásukat, fejlesztjük érdeklődésüket. Kiegészítjük az óvodai irodalmi nevelést azzal, hogy felkeltjük gyermekeink érdeklődését a könyvek és a könyvtár iránt.

Olovasóvá nevelés – jó gyakorlat mikrocsoportos foglalkozás a könyvtárban.

Módja és formái:

- könyvtárlátogatás, szülői beleegyezéssel beiratkozás a könyvtárba
- alkalomszerű zenei, irodalmi foglalkozások megszervezése.

6.4 Óvoda – Tájház kapcsolata:

Rendszeres látogatás során megtekintjük a tájra, vidékre jellemző régi bútorokat, használati tárgyakat, népviseleteket, nemzetiségi örökségünket. A gondnok megismerteti a gyermekeket a régi játékok készítésével. Alkalmanként téma napok szervezése a tájházban.

6.5 Testvéróvodai kapcsolat:

Testvéróvodai kapcsolat ápolása a Szentpéterben (Szlovákia) működő óvodával.

Lehetőség szerint a Kárpát-medence magyar és szlovák nyelvű intézményeivel, szakmai kapcsolat kialakítása, működtetése.

Internetes kommunikáció:

- Virtuális szakmai oktatási térben szakmai kapcsolat kialakítása.
- Szakmai tudásmegosztás internet adta különböző formáinak kihasználásával (e-mail, skype, facebook).

6.6 Az intézmény egyéb kapcsolatai:

Fenntartóval:

- Egymás munkájában a segíteni akarás, a közös gondolkodás jellemző. Folyamatos a gazdálkodási osztállyal való kapcsolattartásunk.

Szlovák nemzetiségi önkormányzattal:

- Egymás rendezvényein való részvétel, segítség

Egészségügyi szervekkel:

- Kötelező szűrővizsgálatokat végez az iskolaorvos, védőnő és a fogorvos. A védőnő vezeti a gyerekek egészségügyi törzslapjait.
- Védőnő tájékoztatása az óvodába lépő gyermekek fejlettségéről.

Pedagógiai szakmai szolgáltatókkal:

- A POK-ok munkatársai szakmai továbbképzéseinket szervezik és lebonyolítják. Szaktanácsadói segítséget nyújtanak, az óvoda kérésére egy-egy témában.
- Virtuális szakmai oktatási térben szakmai kapcsolat kialakítása.

BKM Szakértői Bizottság, BKM Pedagógiai Szakszolgálat:

- Kérésünkre elvégzik a vizsgálatot azoknál a gyerekeknél, akik a fejlődés egy-egy területén lemaradtak, magatartási zavarokkal, tanulási nehézséggel küzdenek. Segítik munkánkat. Szakembereik különböző (logopédia, mozgás, grafomotoros, matematika) fejlesztőfoglalkozásokat tartanak a rászoruló gyermekeknek.

Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat:

- Jelzőrendszert működtetünk. Számítunk egymás tudására, tapasztalataira a továbblépéshez. A gyermekek és a család helyzete valóban fontos mindegyik fél számára.
- Szociális segítővel szakmai együttműködés, együttműködési megállapodás szerint.

7. Sajátos feladatok, speciális szolgáltatások

A szolgáltatás megnevezése:

Óvodai gyermektánc

Levendula Művészeti Iskola keretén belül

Heti egy alkalommal, nevelési időben szervezett szolgáltatás (8-8³⁰-ig).

Célja:

Megismertesse a gyermekekkel a magyar, szlovák népi játékkincs egy-egy változatát, megszerettesse a népzeneét, néptáncot.

A gyerekek megismerkedhetnek a hozzájuk is közelálló néphagyományokkal, népszokásokkal. A gyerekekkel nem koreográfiákat tanítunk meg, inkább, hogy ismerjék meg és szokjanak hozzá a magyar és szlovák néptánc alapvető és legfontosabb tulajdonságához, a rögtönzéshez.

Igénybevevők köre: 5-6-7 éves gyerekek.

Hitoktatás:

Heti egy alkalommal, nevelési időben szervezett szolgáltatás (16-16³⁰-ig)

Irodalomjegyzék

1. **Dunaegyházi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programja**
2020.
2. **Köznevelési törvény**
3. **Az Óvodai nevelés országos alapprogramja**
2012.
5. **Tevékenységek központú óvodai nevelési program**
Fábián Katalin 1996.
6. **Mérei-Binét: Gyermeklélektan**
Bp. Gondolat Kiadó 1978.5-276. p.
7. **Villányi Györgyné: Játék a matematika?**
Tárogató Kiadó 1993.
8. **Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában**
Alex Tipo 1992.
9. **Forrai Katalin: Ének az óvodában**
Bp. Editio Musica 1974.1-249. p.
12. **Amit az óvónőnek észre kell venni**
2002. Budapest
13. **A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve**
32/2012.(X.8.) EMMI rendelet
14. **A nemzetiségi óvodai nevelés irányelve**
17/2013 (III.1.) EMMI rendelet módosított
15. **Dr Gósy Mária: Beszéd és beszédviselkedés az óvodában**
Tanszer-tár Bt. 1993.
16. **Balázné Szűcs Judit: Az ember aki óvodás**
SZORT BT. 1997
17. **Slovenské metodické knihy a zošity**

8. Érvényességi rendelkezések

A Dunaegyházi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programjának hatálya kiterjed valamennyi óvodában dolgozó közalkalmazottra. A program tartalmi vonatkozása megvalósításáért felelősek a vezető és az óvodapedagógusok.

A pedagógiai munkát segítő alkalmazottak is felelősek azért, hogy ismerjék a program elemeit és saját tevékenységükkel ennek megfelelően segítsék az óvodai pedagógiai munkát.

Intézményünk pedagógiai programja 2022. 04. 01-től lép hatályba.

A felülvizsgálat rendje

A pedagógiai program felülvizsgálatának okai lehetnek:

- Törvényi változások
- Partneri javaslatok, az igények változása
- Nevelőtestületi javaslat
- Sikeres innováció eredményeinek beépítése
- Vezetői ciklushoz kötött felülvizsgálati eredmények (5 évente, a felülvizsgálat eredményét a nevelőtestülettel szükséges egyeztetni)

A helyi nevelési program nyilvánossága:

A vezetői irodájában lehet megtekinteni.

Tájékoztatást adó személy:

Az intézményvezető és a közalkalmazotti képviselő.

Tájékoztatás időpontja:

Pedagógiai programunkat a gyermekek szülei, a munkavállalók és más érdeklődők megtekinthetik a vezetői irodában, munkaidőben.

Legitimációs záradék

A Dunaegyházi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását a 2022. ....-én megtartott határozatképes értekezletén megtárgyalta és .....%-os szavazataránnyal a nevelőtestület elfogadta.

Dunaegyháza, 2022. ....

.....

Nevelőtestület részéről

A Dunaegyházi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását a Szülői közösség véleményezte és egyetértését nyilvánította.

Dunaegyháza, 2022. ....

.....

Szülői közösség elnöke

A Dunaegyházi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását Dunaegyháza Község Szlovák Nemzetiségi Önkormányzatának Képviselőtestülete 2022..... megtartott ülésén véleményezte és egyetértését nyilvánította.

Határozat száma:.....

Dunaegyháza, 2022. ....

.....

Nemzetiségi önkormányzat részéről

A Dunaegyházi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását Dunaegyháza Község Önkormányzatának Képviselőtestülete 2022..... megtartott ülésén véleményezte és egyetértését nyilvánította.

Határozat száma:.....

Dunaegyháza, 2022. ....

.....

Önkormányzat részéről

A Dunaegyházi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását az óvoda vezetője jóváhagyta.

Dunaegyháza, 2022. ....

.....

Óvodavezető

Legitimációs záradék

A Dunaegyházi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását a 2022. 03.07.-én megtartott határozatköpes értekezletén megtárgyalta és 100%-os szavazataránnyal a nevelőtestület elfogadta.

Dunaegyháza, 2022. 03.07.

[Handwritten signature]

Nevelőtestület részéről

A Dunaegyházi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását a Szülői közösség véleményezte és egyetértését nyilvánította.

Dunaegyháza, 2022. 03.07.

[Handwritten signature]

Szülői közösség elnöke

A Dunaegyházi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását Dunaegyháza Község Szlovák Nemzetiségi Önkormányzatának Képviselőtestülete 2022. 03. 31. megtartott ülésén véleményezte és egyetértését nyilvánította.

Határozat száma: *[Handwritten number]*

Dunaegyháza, 2022. 03. 31.

[Handwritten signature]

Nemzetiségi önkormányzat részéről

A Dunaegyházi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását Dunaegyháza Község Önkormányzatának Képviselőtestülete 2022. 03. 31. megtartott ülésén véleményezte és egyetértését nyilvánította.

Határozat száma: *[Handwritten number]*

Dunaegyháza, 2022. 03. 31.

[Handwritten signature]

Önkormányzat részéről

A Dunaegyházi Mákszem Óvoda Pedagógiai Programjának módosítását az óvoda vezetője jóváhagyta

Dunaegyháza, 2022. 04. 01.

[Handwritten signature]

Óvodavezető

TARTALOMJEGYZÉK

1. Az intézmény adatai	3
1.1 Az óvoda személyi feltétele	6
1.2 Az intézmény tárgyi-dologi feltétele	7
2. Az óvoda átfogó, globális nevelési terve	9
2.1 Az óvoda nevelési célja	9
2.2 Az óvoda nevelésének alapvető keretei	13
2.3 Az óvodai élet megszervezése	36
2.4 A szlovák óvodai élet megszervezése	39
3. Az óvodai élet tevékenységformái	44
3.1 Játék	44
3.2 Mesélés, verselés	46
3.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	49
3.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	53
3.5 Mozgás	56
3.6 Külső világ tevékeny megismerése	59
3.7 Környezetünk mennyiségi, formai viszonyainak tevékeny megismerése	62
3.8 Az óvoda munkajellegű tevékenységei	65
3.9 Tevékenységekben megvalósuló tanulás	67
4. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei	69
5. Gyermekvédelem az intézményben	71
6. Az óvoda kapcsolatai	73
7. Sajátos feladatok, speciális szolgáltatások	76
Irodalomjegyzék	78
8. Érvényességi rendelkezések	79

Legitimációs záradék	80
Tartalomjegyzék	81
Melléletek:	
1.sz. melléklet:	
Az óvoda pedagógiai programjának céljaihoz rendelt eszközrendszere	83
2. sz. melléklet:	
Egészségfejlesztés MÉRÉSE – ÉRTÉKELÉSE	87
3. sz. melléklet	
Jó gyakorlat	94

Az óvoda pedagógiai programjának céljaihoz rendelt eszközrendszere

A program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak, mely megfelel a kötelező minimális eszköz – és felszerelési jegyzékbe foglaltaknak. Ezek folyamatos pótlása (elhasználódás miatt) és korszerűsítése azonban szükséges.

Helységeink megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Csoportszoba	2	2
Tornaszoba	1	1
Logopédiai foglalkoztató	1	1
Egyéni fejlesztőszoba	-	1
Játszóudvar	1	1
Óvodavezetői iroda	1	1
Nevelőtestületi szoba	1	-
Orvosi szoba	1	-
Gyermeköltöző	3	2
Gyermekmosdó, WC	2	3
Felnőtt öltöző	1	1
Elkülönítő szoba	1	-
Melegítőkonyha	1	1
Tálaló	1	1 (közös a melegítőkonyhával)
Mosogató	1	1
Felnőtt mosdó	1	1
Felnőtt-WC	1	2
Mosó helység	1	1
Szertár	1	1

A szülők fogadására nincs külön helységünk. Azt, hogy éppen melyik helységben (például vezetői iroda csoportszoba, egyéni fejlesztő szoba) fogadjuk a szülőket, a szülővel való találkozás célja határozza meg.

Helyiségeink bútorzata és egyéb berendezési tárgyaink:

Helyiségeink megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Óvodai fektető	35	35
Gyermekszék	50	71 megfelelő
Gyermekasztal	16	14 megfelelő
Fényvédő függöny	Ablakonként 1	Csoportszobai ablakonként 1
szőnyeg	3	6

Játéktartó szekrény	Csoportonként 2	6
Fektető tároló	-	-
Élősarok-állvány	3	3
hőmérő	2	3
Óvodapedagógusi asztal	3	3
Felnőtt szék	8	8
Eszköz-előkészítő asztal/polc	3	3
Textiltároló szekrény	3	3
Edény- és evőeszköztároló	3	3
Szeméttároló	5	5
Logopédiai foglalkoztató		
Tükör	1	1
Asztal	1	1
Szék	2	4
Szőnyeg	1	1
Óvodavezetői iroda		
Íróasztal és szék	1-1	1-1
Tárgyalóasztal	1	-
Szék	2	-
Telefon	1	1
Könyvszekrény	1	1
Íratszekrény	1	1
Számítógép, nyomtató, laptop	1	1
Gyermeköltöző		
Öltözőszekrény csoportonként	1	4
Gyermekmosdó, WC		
Törölköző csoportonként	Gyermeklétszám nak megfelelően	217 Megfelelő
Falitükör csoportonként	2	2
Fogmosó pohár-tartó csoportonként	2	2

Tisztálkodási és egyéb felszerelések:

Felszerelések megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Fésű, fogkefe, fogmosó pohár	Gyermekenként 1	Gyermekenként 1
Körömkefe, szappantartó	10	Megfelelő
Fésűtartó csoportonként	1	1
Abrosz	Asztalonként 3	Megfelelő
Takaró	30	40
Ágynemű	30	80

Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközeink:

Az eszközök megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Szennyesruha-tároló	1	1
Mosottruha-tároló	1	1
Mosógép	1	1
Vasaló	1	1
Vasalóállvány	1	1
Szárítóállvány	1	2
Hűtőszekrény	1	1
Porszívó, takarítógép	1	1
Kerti szerszámok	1-1	1-1
Takarítóeszközök	1	1

Nevelőmunkát segítő játékaink és eszközeink:

Játékeszközök megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Különbéle játékformák eszközei	Csoportonként a gyermekek 30%-ának mennyiségében	Megfelelő
Mozgásfejlesztő eszközök	Csoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	Megfelelő
Zenei nevelés eszközei	Csoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	Megfelelő
Anyanyelv és kommunikáció fejlesztéséhez	Csoportonként a gyermekek 30%-ának mennyiségében	Megfelelő
Értelmi képességek fejlesztéséhez	Csoportonként a gyermekek 30%-ának mennyiségében	Megfelelő
Vizuális nevelés eszközei	Csoportonként a gyermekek 30%-ának mennyiségében	Megfelelő
Környezeti, matematikai nevelés eszközei	Csoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	Megfelelő
Munka jellegű tevékenységek eszközei	Csoportonként a gyermeklétszámnak megfelelően	Megfelelő

Nevelőmunkát segítő egyéb eszköz	Előírás	Tényleges állapot
Videó	1	1
Televízió	1	1
Magnetofon	3	4
Diavetítő	1	1
Vetítővászon	1	1
Hangszer pedagógusoknak	1	3

Hangszer gyermekeknek	A gyerekek 30 %-ának megfelelő mennyiségben	Nem megfelelő
Egyéni fejlesztést szolgáló csoportonként	A gyerekek 30 %-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő

Sajátos nevelési igényű gyerekek nevelésének eszközei:

Tükör	1	1
Képességfejlesztő játékok		Megfelelő mennyiség
Hangszerek		Megfelelő mennyiség
Mozgásfejlesztő eszközök		Megfelelő mennyiség

Egészség- és munkavédelmi eszközök:

Ételminta-vételi készlet	1	1
Mentőláda	1	1
Gyógyszerszekrény	1	Nincs
Munkaruha	Törv. alapján	Megfelelő
Védőruha	Törv. alapján	Megfelelő
Tűzoltó készülék	Törv. alapján	Megfelelő

Az óvodai alapeszközöket kiegészítve a program eredményességét szolgáló eszközök:

- Egész alakot mutató tükör (testséma fejlesztése, „én” tudat fejlesztése)
- Fejlesztő játékok (részképességek fejlesztéséhez)
- Mozgásfejlesztő tornaszerek (mozgásfejlesztéshez)
- Táncos ruhák (szlovák, magyar hagyományörzés, mozgásfejlesztés)
- Szakkönyvek, folyóiratok

Egészségfejlesztés

MÉRÉSE – ÉRTÉKELÉSE

Az egészségnevelés az óvoda megalapozó jellegű, immanens, minden nevelési mozzanatban jelenlevő feladata. Az egészség a testi, fizikai, a szellemi, pszichikus, és a társas-társadalmi, szociális jólét állapota.

Az óvodai nevelési program általános nevelési feltételei közé az alábbi egészségfejlesztő tevékenységek sorolandók:

- A lelki egészség: érzelmi biztonság nyújtása, értelmi fejlesztés. Optimális környezet biztosítása.
- A testi egészség: edzés és mozgás-fejlesztés, egészséges táplálkozás, gondozás, ápolás.
- A szociális kapcsolatok harmóniája.
- A bántalmazás megelőzése
- A balesetek megelőzése és elsősegélynyújtás
- Személyi higiénia
- Egészségvédő szokások kialakítása.
- A gyermek természetes mozgáskedvének fenntartása, a mozgás megszerettetése. A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A napi életritmus kialakítása.

A gyermekek figyelmét felhívjuk biztonságuk, testi épségük megőrzése érdekében a balesetvédelem szempontjából fontos szabályokra, melyeket az óvodai csoportnaplóban rögzítünk.

Az egészséges életmód kialakítását szolgáló tevékenységeink:

- Kirándulások
- Gyümölcs-, és zöldségnapok
- Mindennapos testnevelés
- Mozgásfejlesztő eszközök egész napos spontán használata
- Vízrel ismerkedés

Az értelmi fejlesztés igénye:

Az értelmi nevelés feladatait az Alapprogram a kisgyermek ismereteinek fejlesztésében jelöli ki. A program értelemszerűen azt is tartalmazza, hogy a kisgyermeknek egyre több ismeretet kell megszereznie és rendszereznie szervezetének működéséről, az egészségvédelem alapkérdéseiről (pl. kórokozó, fertőzés, betegség, táplálkozás, aktív mozgás és pihenés, az érzékszervek higiénéje és védelme stb.).

Az óvoda az egészségfejlesztő ismereteknek csupán egy részét közvetíti. A gyermek már előzetesen jelentős mennyiségű egészségvédő ismeretet hoz magával a családjából, amit az óvoda vagy megerősít. Ezekhez az ismeretekhez kapcsolódnak azok az egészség-védő, egészségfejlesztő biológiai ismeretek, amelyeket a gyermek értelmi szintjéhez mérten **az óvodában szerez meg**, illetve rendszerez (ilyen pl. a szívverés megfigyelése, a légzés szaporasága). Az egészség-védelmi ismeretközlés lehetősége kiterjed az óvodai foglalkozások mellett a szabadidő más lehetőségeire is, így a játéokra, a "kísérletezésekre", megfigyelésekre, a sétákra, kirándulásokra

Egészséges táplálkozás:

A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb előfeltétele az egészséges táplálkozás. Az egészséges táplálkozáshoz a gyermekeknek az 5 alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell naponta fogyasztani. Az alapélelmiszerek csoportjai:

- kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- zöldség, gyümölcs
- hal, hús, tojás,
- tej és tejtermék
- olaj, margarin, vaj, zsír

Boltos, piacos és családjátékokban ismertetjük meg a gyermekeket az alapélelmiszerekkel.

Folyamatos tízóraiztatás esetén is szükség van az étkezések közötti két és fél, háromórás időközre, hogy a gyermek gyomra a következő étkezés időpontjáig kiürülhessen. Az ebédeltetés közösen kezdődik minden csoportban. A szülők közreműködésével minden héten kapnak friss gyümölcsöt az óvodában.

Megismertetjük a gyerekeket a zöldségek, gyümölcsök ízével. Hetenként gyümölcsnapot tartunk, megismerkedünk évszakonként a zöldségekkel.

Beszélgetünk a tejtermékek jelentőségéről, miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét. Megtanítjuk a helyes fogápolást.

A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Az étkezésre és a helyes táplálkozásra vonatkozó mérésünk és értékelésünk:

- Étkezés közben halkán beszél 1-5
- Kulturáltan étkezik 1-5
- Megítéli, miből mennyit kér 1-5
- Szalvétát minden esetben használja 1-5
- Mennyire kitartóan tud várakozni, hogy rákerüljön a sor 1-5
- Kanál használata 1-5
- Kés-villa használata 1-5

- Szereti a zöldséget 1-5
- Szereti a gyümölcsöt 1-5
- Szereti a tejterméket 1-5
- Szereti a húst 1-5
- Szereti az egészséges pékárut 1-5

Mozgás, mindennapos testnevelés:

A sokoldalú mozgás egész óvodai életünket átszövi. Mozgásfejlesztő eszközeink spontán használata egész nap folyamán biztosított gyermekeink számára. Mindennapos testneveléssel és irányított udvari szabályjátékokkal egészítjük ki az egész napos szabad mozgást.

Nagy gondot fordítunk arra, hogy gyermekeink mozgástevékenysége jó hangulatú legyen, hogy a gyermekek természetes mozgáskedvének kellő teret és időt biztosítsunk. Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítására törekedtünk az udvaron és az óvodaépületen belül egyaránt.

A gyermek egészséges életmódra neveléséhez elengedhetetlen a levegőn való tartózkodás. Különösen érvényes ez a mozgásos játékokra és a szabad mozgásra. Napirendben rögzítettük a levegőn való tartózkodás idejét, ekkor a gyermekek irányított, illetve spontán mozgástevékenységet végeznek.

Gondot fordítunk a csoportszoba megfelelő szellőztetésére is, különös tekintettel a játék és a pihenés idejére is.

A mindennapi testnevelés tudatos, tervszerű alkalmazása elősegíti a gyermek testi képességeinek, mozgásának fejlődését, kedvező hatással van az idegrendszerre, a légző- és keringési szervekre, fokozza a gyermek jó közérzetét.

Megfelelő gyakorlatokkal a helyes testtartás kialakítását és a testtartási hibák megelőzését is szolgálja, hozzájárul a gyermekek egészségéhez. Megalapozza azt az igényt, hogy minden nap, rendszeresen mozogni jó és szükséges.

A gyermekeknek minden nap lehetőséget biztosítunk 10-15 perces szervezett mozgásban való részvételre. Időpontját az óvónő szabadon választja meg a rugalmas napirend keretei között.

Lehetőleg a szabad levegőn, az udvaron végezzük a játékos mozgást, ügyelve arra is, hogy a gyerekek öltözéke megfelelő legyen erre a célra.

A mindennapi testnevelés középpontjában a sok mozgással járó játék áll. A mindennapos szervezett mozgás tartalma:

- futó játékok
- szerepes fogó játékok
- játékos utánzó gyakorlatok

- ugró-, szökdelő játékok
- szabályjátékok

A mozgásos játék kiválasztásának szempontja mindig az a hatás, amit el szeretnénk érni a játék során. A mozgásos játékok fejlesztik:

- szabálytudatot
- téri tájékozódást
- testsémát, oldaliságot
- figyelmet
- gyorsaságot
- állóképességet
- egyensúlyérzéklet
- tempóérzéklet
- erőnlétet
- alkalmazkodóképességet
- kreatív gondolkodást

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy a mindennapi testnevelés járuljon hozzá a mozgás megszerettetéséhez. Ehhez az szükséges, hogy az óvónő élénk, vidám hangulatot teremtsen és maga is örömet lelje a közös játékban.

A mozgásra vonatkozó mérésünk és értékelésünk:

- Állóképessége 1-5
- Alkalmazkodóképesség 1-5
- Mennyire szereti a szervezett mozgást 1-5
- Szervezett mozgás közben mennyire együttműködő 1-5
- Szabálykövetés, szabálytudat 1-5
- Mozgékonyság 1-5
- A mozgásfejlesztő eszközök spontán használata 1-5
- Egyensúlyérzék 1-5
- Téri tájékozódás 1-5
- Reagálás gyorsasága 1-5
- Mozgása mennyire összerendezett: 1-5
- Feladat végrehajtásában mennyire pontos: 1-5

Gondozási feladatok:

A gondozás az óvodai nevelésben nagyon fontos szerepet tölt be. A kisgyermek alapvető szükségleteinek kielégítését jelenti, hozzájárul egészségünk megőrzéséhez, jó közérzetünk kialakításához.

A testápolási szokások megalapozásához, a testápolási szerek rendeltetésszerű használatának elsajátításához szükség van az óvónő és a gyermek közötti bensőséges kapcsolatra.

Különösen védjük a gyermekek érzékszerveit. Ápolásukhoz tiszta eszközöket, nyugodt feltételeket teremtünk.

Különös gondot fordítunk arra, hogy a gyermek ruházata megfelelő legyen a különböző tevékenységek során. Az udvari levegőzésnél, a csoportszobában, a mindennapos testnevelés során és pihenéskor.

A pihenéshez megfelelő feltételeket biztosítunk. Legfontosabb a nyugodt légkör biztosítása. A csoportszobát kiszellőztetjük. A gyermekek pihenését segíti, ha maguk mellé vehetik kedvenc játékukat, személyes tárgyukat. Balesetvédelmi okokból ügyelünk arra, hogy az ágyba vitt játék puha és kellő méretű legyen. Ne szúrja meg a gyereket pihenés közben, véletlenül se kerülhessen a gyermek fülébe, orrába és ne akadjon meg a torkán.

Higiénés szabályok kialakítása, betartatása:

- WC papír megfelelő használata / főleg lányoknál /
- WC -n egy gyermek legyen egyszerre
- folyékony szappannal való kézmosás
- körömkefe igénybevétele szennyező tevékenység után
- saját fésű, fogmosó felszerelés használata
- megfelelő orrfúvási technika elsajátíttatása
- a szülő ösztönzése tiszta, megfelelő méretű ruházat biztosítására
- váltóruha biztosítása
- a haj rendszeres gondozása
- megfelelő tisztaságú ivóvíz biztosítása
- a textíliák szükség szerinti cseréje
- fertőzések, egyszerűbb rendellenességek megelőzése
- a szezonális fertőző betegségekre való felkészülés: szellőztetés, fertőtlenítés
- zsebkendő beszerzése
- egyéni eszközök biztosítása
- beteg gyermek elkülönítése

Pszicho-higiénés egészségvédelem:

Nagyon fontos feladat, hiszen a lelki eredetű problémák negatívan hatnak a fizikai állapotra.

Mit tehetünk ennek érdekében?

- tartózkodunk a megszegyenítéstől / pl.: bepisilés /
- lehetőség szerint alvásidőben, WC használatakor, megteremtjük a nyugalmat, csendet, az intimitást
- nem siettetjük a gyermeket alapvető tevékenységeiben
- nem terheljük túl gyermekeinket
- meghallgatjuk a problémákat
- biztosítjuk a rendszerességet, e mellett a rugalmasságot
- igyekszünk csökkenteni a konfliktusokat

- nem tűrjük el a gyermekek közötti megkülönböztetést, erőszakot

Személyes higiéniaira vonatkozó mérésünk és értékelésünk:

- Önálló vécéhasználat kézmosással 1-5
- A gyermek szappannal mos-e alaposan kezét? 1-5
- Igénye van-e arra, hogy WC használat után és étkezés előtt mindig kezét mosson? 1-5
- Helyesen mos-e fogat? 1-5
- Ha fázik felöltözik-e? 1-5
- Önálló fésülködés 1-5
- Helyes sorrendben öltözködik? 1-5
- Önállóan öltözködik? 1-5
- Felismeri-e saját ruháit? 1-5
- Tudja-e hová tette le személyes tárgyait? 1-5
- Önálló orrfújás 1-5
- Rendszeret, tisztaság iránti igény 1-5
- Délutáni pihenése nyugodt 1-5

Szociális kapcsolatok erősítése:

„A társas fejlődés egyik oldala a szocializáció – az a folyamat, amelyben a gyerekek társadalmuk normáit, értékeit és ismereteit sajátítják el. A társas fejlődés másik oldala a személyiségalakulás – az az út, amelyen minden egyes gyermeknek kialakul saját egyéni érzésvilága és viselkedése...” (COLE)

A személyiségfejlődésben az első élet éveket követően fokozatosan nő az intézményes nevelés szerepe.

Az óvodai gyerekközösségben elérhető legfőbb eredmény, hogy a gyerekek jól érezzék magukat.

Törekszünk elérni, hogy a gyerekek figyeljenek egymásra, segítsék egymást, érdeklődés alakuljon ki bennük társaik iránt. Ez elengedhetetlen feltétele a jó, együttműködő légkör kialakulásának. Huzamosabb hiányzás esetén a csoport tagjai tudatják a távollévő gyerekekkel, hogy hiányzik és gondolnak rá.

A gyerekek közötti kapcsolatokat életkoruk, korábbi környezetük, egyéni sajátosságaik nagymértékben befolyásolják. Az együtt megélt élmények rokonszenvet ébresztenek egymás iránt. A gyerekek közötti kapcsolatok alakulását nem erőltetjük, de a perifériára szorult gyerekeket különös gonddal próbáljuk bevonni a csoport életébe.

A szociális kapcsolatokra vonatkozó mérésünk és értékelésünk:

- Segítőkézség 1-5
- Barátkozó, nyitott, társai iránt érdeklődő 1-5
- Elfogadja csoporttársait, tolerálja másságukat 1-5

- Visszahúzódó 1-5
- Kezdeményező 1-5
- Társai mennyire fogadják el 1-5
- Óvónő kezdeményezéseit mennyire szívesen fogadja el 1-5
- Öntörvényűség: 1-5 (A legkevésbé öntörvényű gyerek kap 5-öst)
- Szabálykövetés, szabálytudat 1-5
- Mennyire ismeri a csoport szokásrendszerét 1-5
- Alkalmazkodás 1-5
- Társaival harmonikus a kapcsolata 1-5
- Mennyire együttműködő 1-5
- Viselkedését nem indulatai, érzelmei határozzák meg 1-5
- Alapvető viselkedési normákat ismeri, betartja 1-5
- Képes vágyai teljesülésének késleltetésére 1-5
- Kudarctűrő képessége 1-5
- Jól tájékozódik az emberi kapcsolatokban 1-5

Jó gyakorlat

Mozgásfejlesztés

Az óvodai élet tevékenységformái 3.5 pontjához.

A mozgásfejlesztés célja: Óvodás korú gyermekeinknél fejlessze a gyermekek érző, mozgató funkcióit. Segítse az észlelést és a mozgás, térbeli és időbeli integrációját. A beszéd-szerveződéshez szükséges mozgásos készségek alapjainak megteremtése.

A mozgásfejlesztés tartalma: A program, a mozgás által támogatja a megismerő funkciókat, ezáltal az emocionális és szociális feltételrendszer harmonizációját segíti elő. Kialakítja a testképet, a testfogalmat, testsémát, a test gravitációhoz való alkalmazkodásának, egyensúlyának, az izmok változó mozgásának megélését. Feladata az egyes érzékelési területek összehangolt működésének fejlesztése, különös tekintettel a testérzet, a tapintás, az egyensúlyérzékelés és a vizualitás összefüggésére. Fejleszti a térészlelést, az alapmozgások koordinációját, segítve a két testfél mozgásának összerendezését. A mozgás, mint kommunikáció átélése, a gyermekeknél felkelti a beszédre való készletést.

Megszervezése: Megvalósítjuk 10-12 fős csoportban (csoportbontásban), heti két alkalommal, délelőtt és délután.

A mozgásfejlesztés során alkalmazott alapelvek:

Megfelelő inger-gazdag környezet biztosítása, mely kihasználja a természetes gyermeki érdeklődést, és tevékenységre ösztönöz. Ez azonban ne jelentsen túlingerlést a gyermek számára, mert nehezíti a helyzet megértését és a helyzetben való eligazodást.

A mozgásos tevékenység rendszeres, mert a fejlesztő hatás csak ekkor jelentkezik. A mozgásfejlesztés jól alkalmazható szabad játékidőben, egyéb, nem mozgásfejlesztő foglalkozáson, otthoni tevékenységben is.

Komplexitás: a mozgással kapcsolatos foglalkozások akkor igazán hatékonyak, ha más nevelési területeken is alkalmazhatók a mozgásokban kialakított jártasságok, képességek. Például a ritmus kialakítása, amit mozgással kapcsolunk össze, segítséget nyújt a vizuális ritmus kialakítására, a mozgásfejlesztésen használt fogalmak

megjelennek a matematikai alapismeretekben, a kialakított irányok segítik az olvasás tanulását.

A fejlettségi szint figyelembevétele: a fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához és fejlettségi szintjéhez igazodva történik, a feladatokat és a játékokat fokozatosan nehezítjük. Ha a gyermek nem tud eredményesen alkalmazni a játékban egy mozgásformát, megnézzük, mi okozza a sikertelenséget és visszalépünk egy alacsonyabb fejlettségi szintre.

A gyermeki mozgásfejlődés állomásainak végigkövetése: a fejlesztés során követjük a gyermek mozgásfejlődésének állomásait és a játékos mozgásfejlesztő gyakorlatokat ennek alapján tervezzük meg.

Játék, játékosság: amint lehetséges, és a megtanult mozgás elérte az automatizáció szintjét, beépítjük azt a gyermek játékába, mert ez fokozza a motivációját, mozgáskedvét.

A mozgásfejlesztéshez alkalmazott gyakorlataink:

Testérzet, önazonosság, taktilitás

- a gyermek takaróba begurítása, kigurítása
- takaróba begurítás, aktív kimászás
- takaróban gurulás
- billenő korongon ültetve billegtetés kéztámasszal
- hason/háton fekvésben gurulás szivacshengeren, csúszdán hason fekve lecsúszás, kézzel papírtégla torony ledöntése
- népi mondókák ujj-játékkal különböző testrészeken a kéz bőrfelületének ingerlése ritmikus mondókára
- különböző felületű anyagokkal a testrészek dörzsölése, simítása (tüskés henger végiggurítása a gyermek testén)
- különböző anyagok felül tapintása (faforgács, gesztenye, kavics, lencse)
- termékek közül játéktárgyak kikeresése az egész kézfej taktilis ingerlése
- mezítláb különböző anyagokon előre/hátra haladás (kavics, szivacs, lábtörlő, gumi-matrac, falap, gyöngy, kötél)
- talp ingerlése szivacs-labdákkal, tüskés labdákkal

- ujj festés
- tenyéryomatok, talpnyomatok készítése
- tükör előtt állva tükörre arc festése
- szalaggal a test körvonalának körülhatárolása
- szalaggal a testrészek betekerése
- fűben futás a szabadban mezítláb
- fűben kúszás, mászás kézfejen katicabogár sétáltatása
- fa törzsének tapintása
- madártoll simítása
- hógolyó gyúrása
- hóban testnyomat, lábnyomat, kéznyomat készítése, nagyméretű tüskés labdára fektetés, ringatás a labdán, az egész testfelülettel történő érzékeléssel
- a hason/háton fekvő gyermek testrészein labdák gurítása, a testrészek megnevezése, tudatosítása
- páros gyakorlat során egymás testrészein labda gurítás, a testrészek érzékeltetése
- nagy labdán ülve lábbal előrelépdelés, majd visszalépdelés
- „hulahopp” karikát tartva járás előre, a karikát átlépve, majd ugyanez hátrafelé”
- járás előre, majd hátra, átbújva, átlépve a karikán babzsák felemelése a földről páros lábbal, egy lábbal mezítláb járás tornapadon
- hason fekvő húzózkodás a tornapadon háton fekvő húzózkodás a tornapadon
- járás közben babzsák adogatása a test körül

Ringatás, ringás, hintázás

- kéz és lábfogással gyermek emelése, ringatása különböző irányokban, ugyanez takaróban
- műanyag tölcserben fekvő gyermek forgatása, ill. a tölcser önálló mozgatása egyensúlyozás billenő korongon
- hintázás hintalovon
- hintázás hintában, kötél átugrása

- „bölcső” hinta (térdék felhúзва, bot a térdhajlatban, hinta előre - hátra, balra - jobbra)
- „páros hinta” (törökülés egymással szemben, karika fogása mellmagasságban, karika vízszintesen, egyik gyermek hátradőlve húzza társát, aki előrehajol)
- ringatás hintázás fekve, ülve tojás labdán, nagy labdán
- ringatás hintázás fekve, ülve tojás labdán, nagy labdán

Gurulás

- gurulás zárt lábbal karok a test mellett, illetve magastartásban
- takaróba begurulás-kigurulás
- páros gurulás kézfogással
- gurulás különböző felületeken, vízszintes terepeken és lejtőn szabadban dombról legurulás
- gurulás a test hossz tengelye körül nyújtott testtel mindkét irányba párna/labda/babzsák tartással a térdék vagy a bokák között
- gurulás hason fekve labdán, előre-hátra, oldalirányba gurulás hanyatt, fekve labdán, előre – hátra, oldalirányba
- bukfenc előre

Kúszás-mászás

- „kistigris”, „nagytigris” (azonos oldali és ellentétes oldali kar és lábmozgatás/lábmozgás helyváltoztatás nélkül) kúszás vízszintes rudak alatt kúszás célirányosan, mászás célzott útvonalon, akadályokon át
- versenymászás
- mászás emelkedőn fel, lejtőn le mászás talajtól megemelt eszközön
- mászás tornapadon nagy-méretű tüskés labdára fektetés, ringatás a labdán, az egész testfelülettel történő érzékeléssel
- a hason/háton fekvő gyermek testrészein labdák gurítása, a testrészek megnevezése, tudatosítása
- páros gyakorlat során, egymás testrészein labda gurítása, a testrészek érzékeltetése
- nagy labdán ülve lábbal előrelépdelés, majd visszalépdelés
- „hulahopp” karikát tartva járás előre, a karikát átlépve, majd ugyanez hátrafelé”
- járás előre, majd hátra, átbújva, átlépve a karikán babzsák felemelése a földről páros lábbal, egy lábbal mezítláb járás tornapadon

- hason fekve húzózkodás a tornapadon háton fekve húzózkodás a tornapadon
- járás közben babzsák adogatása a test körül
- mászás karikákon át
- a talajon függőlegesen tartott karikán átmászás mászás tarkóra/hátra helyezett babzsákkal térdelőtámaszban babzsák tolás
- mászás közben fejfel, kézzel labdavezetés, labda célba juttatása szabadban kúszás, mászás fűben
- szabadban fára mászás, egymás segítése

Járás

- ritmikus járás mondókára ritmikus járás dob ütésre, zenére állatok mozgását utánozó járások
- járás kis és nagy lépésekkel
- járás mezítláb, különböző felületeken
- járás egymás mögött derék/vállfogással irányváltással
- járás egymás mellett szorosan összekapaszkodva („tegerész” lépés)
- járás előre, majd hátrafelé haladással
- járás előre-hátra lábzárással oldalazva nyitott és csukott szemmel lépcsőn járás váltott lábbal, csoportos járás kézfogással különböző irányokban, mozgásritmussal akadályok kerülgetése
- járás előre különböző kartartással tartott tornaeszközzel talpon, külső vagy belső talp élen
- járás előre, hátra különböző kartartással
- „mocsárjárás” (állás az egyik karikában, másik karika a kézben, járás előre, mindig az előrehelyezett karikába lépve)
- járás előre, magastartásban tartott tornaeszközzel, minden lépésre törzshajlítás előre, eszközzel talajérintés
- járásgyakorlatok fejtetőre helyezett babzsákkal
- járás közben függőleges és vízszintes karlengetések, karkörzések különböző tornaeszközzel/eszköz nélkül
- járás labdával a kézben különböző testrészeket érintve
- tornaeszközökre lépés/ átlépés

Futás

- helyben futás különböző tempóban, helyben futás zenére
- futás hirtelen indulásokkal, megállásokkal, irány- és tempóváltásokkal előre-hátra futás tereben, szabadban
- futás tornapadok között
- futás útvesztőben
- futójátékok játszása (vezérfecské, szobros játék, mokus ki a házból, tűz-víz-repülő, stb.)
- fogójátékok (sima fogó, házas fogó, sapka fogó, sánta róka fogó, terpeszfogó, stb)
- futás közben akadály átugrása
- futással kombinált játék (versenyjátékok, sorversenyek, páros versenyek)
- „háromlábú futás” (két gyerek „középső” lábát összekötve fut, alkalmazkodik egymáshoz) „madárfutás” lábujjhegyen , karokkal csapkodva fel-le „lóverseny” futás a lovak galoppját utánozva
- futás tornaszerrel, játékkal a kézben (labdával, vízzel telt pohárral, papírtéglával)
- futás kézzel (labdapattogtatás) és lábbal való labdavezetéssel, helyben futás magas térdemeléssel, sarokemeléssel, földre tett karikában
- futás előre/hátra, terpesztett lábbal, a talajra tett karikák mellett
- futás az egyik kézzel tartott, függőlegesen földre állított bot körül, mindkét irányba- futás közben függőleges és vízszintes karlengetések, karkörzések szalaggal
- dombról lefutás, mezei futás, versenyfutás, sprint
- csoportos futás

Ugrás, ugrándozás

- ugrás le, fel
- ugrálás párosával, kézfogással ugrálás páros lábon, fél lábon
- ugrálás vonalon, kijelölt útvonalon
- ugrálás földön, szivacson, trambulínon
- „kígyóugrás” (guggolásból felugrás, test kiegyenesedik), nyusziugrás, békaugrás, kenguruugrás (zárt lábbal mély térdhajlításból)
- „Paprikajancsi ugrás” (terpesz-zár, terpesznél fej fölött taps) akadály átugrása páros lábbal, egy lábon

- ugróiskola, ugrójátékok, magasból leugrás, ugrálás ugrókötéllal
- szökdelés különböző mozgásritmusban pl. kettőt a bal lábon, kettőt a jobb lábon
- ugrálás füleslabdán
- ugrálás labdával/babzsákkal a térd, boka között ugrálás karika elé, mellé, mögé különböző kartartással
- „nyúlugrás” előre a talajra helyezett karikába egyszer zárt, egyszer a karikák mellé terpesztett lábbal
- ugrás a talajra tett botok felett páros lábbal, majd egy lábon

Egyensúlyérzék fejlesztése

- lábujjhegyen állás, járás és futás
- egy lábon állás
- négykézláb helyzetben azonos oldalú, kar és láb felemelése, majd keresztezett kar és lábemelés
- állásból törökülésbe ülés, majd felállás kéz segítségével nélkül
- egyensúlyozó járás különböző szélességű megemelt deszkán, tornapadon
- egyensúlyozó járás talpnyomokon/papírtéglákon/padon/elefánttalpon
- egyensúlyozó járás kötelen/talpnyomokon/papírtéglákon/padon, akadályok átlépésével
- „kötéltáncos” járás előre a talajra tett boton/kötélen, lábfejeket kifelé fordítva, karok oldalsó középtartásban, megpróbálható hátrafelé haladva is
- papírtégla egyensúlyozása háton/fejtetőn, négykézláb mászás közben
- egyensúlyozó deszkán állás
- egymás után lerakott rugós deszkákon járás
- libikókán állás, majd járás átbillenéssel
- bukfenc szivacson
- rollerezés, biciklizés, görkorcsolyázás, gördeszkázás
- labdával/babzsákkal/tornabottal/szalaggal végzett egyensúlyozó gyakorlatok
- talajra tett karikán mezítláb körbejárással karmolt lábujjai, karok csípőn vagy oldalsó középtartásban
- tornapadon járás előre talpon, lábujjon, sarkon, magas térdemeléssel, tyúklépésben, oldalazva, különböző kartartással

- tornapadon járás közben függőleges és vízszintes karlengetések, karkörzések
- mackójárási előre a tornapadon
- járásgyakorlatok hátrafelé a tornapadon
- gördeszka hajtása hason fekve karral, lábbal
- faltól elrugaszkodás gördeszkával
- húzás gördeszkán törökülésben
- gördeszka hajtása törökülésben kézzel, bottal
- négykézlábon egyensúlyozás gördeszkán
- gördeszkán álló helyzetben húzás

Izomerő fejlesztése

- guggolásból felugrás
- függeszkedés rúdon, bordásfalon (esetleg felhúzódzkodás)
- „kézcsata” egyik gyerek a másik gyereket eltolja kézzel
- karkörzés oldalsó középtartásban, kicsi, majd egyre nagyobb körök írása a levegőbe, lépcsőn futás fel-le
- zárt lábbal guggolás-felállás elfáradásig
- nehéz tárgy eltolása
- lábkörzés széken/padon ülve, kapaszkodva, közben a levegőbe kicsi, majd egyre nagyobb körök rajzolása
- fekvőtámasz
- törzsemelgetések hanyatt fekve, lábak felhúzva, talpak a földön
- törzsemelgetések hason fekve, kezek a tarkón
- kötélhúzás
- talicskázás
- támaszgyakorlatok
- lazító-feszítő páros gyakorlatok eszköz nélkül és eszközzel húzódzkodás hason fekve és háton fekve a tornapadon
- egymás húzása-tolása kocsiiban, dömperben erőfejlesztés (különböző súlyú labdák, súlyzók emelgetése)
- gördeszkán ülve/térdelve/állva karikát fogva önmaga előrehúzása, hátritolása

- „asztaltartás” (hátsó fekvőtámasz, hajlított térddel) kéztámasszal a talajra tett karikában, lábtámasszal egy szomszédos karikában
- „pókjárás” előre, lábbal karikát tolva, „rákjárás” hátra, lábbal a karikát húzva hajlított ülés, támasz a test mögött, bot a lábfejek előtt, lábemeléssel sarokletétel a bot előtt, majd vissza kiinduló helyzetbe, a gyakorlatot felváltjuk lábujjletétel a bot elé folyamatosan

Labdagyakorlatok

- labdagurítás egy, ill. két kézzel
- labdagurítás egyenes vonalon, majd egymásnak, nehezítve (alagútban, pádon)
- labdadobás, elkapás, labdarúgás
- célbadobás két kézzel, egy kézzel, alsó, ill. felső dobással
- célbadobás különböző nagyságú és anyagú labdákkal/babzsákkal/párnákkal/tüs-kés labdával
- célbadobás függőleges és vízszintes célba különböző távolságokba
- labdapattogtatás földön/falon népi mondókára
- labdajátékok: labdacica, kidobós, őrizd a labdát, szabadulj a labdától

A kézügyesség fejlesztése

- különböző anyagú labdák, babzsákok felhasználása
- különböző szalagok alkalmazása a gyakorlatok végzésénél kézi tornaszerek alkalmazása

A két testfél mozgásának összerendezése

- mondóka ritmizálása jobb és bal kéz keresztezett ütügetésével
- mozgással kísért mondókák keresztezett kéz- és lábmozgásokkal
- járás előre terpeszben, keresztezett kézfogás a pad szélein
- keresztezett lábmozgások (padon járva babzsákok lerúgása a padról váltott lábbal, keresztezve)
- „bogozós játék” (kézfogás két különböző társsal, a kézfogások elengedése nélkül ki kell bogozni a gubancot)
- babzsák gyakorlatok (babzsák egyik kézről a másikba rakása, ejtése, babzsákkal, a babzsák adogatása a test közepétől, sál rajzolása a nyak köré, öv rajzolása a derék köré, a test előtt, mögött adogatása, egyik kézről a másikba)
- kéz- és lábnyomatok követése, keresztezett lépésekkel

- járás közben lépéskombinációk (keresztlépés)
- járás közben labdával a jobb, bal térd érintése váltakozva
- páros gyakorlatban a gyermek által megfogott rúd keresztezett mozgatása népi mondókára
- jelzésre páros gyakorlatban ugrással helycsere (állás egymással szemben, egyik gyermek a talajra helyezett karikában, térd a karika jobb oldalán, majd bal oldalán)
- futás előre botátadással a test előtt, egyik kézből a másikba
- járás előre, váltott lábemeléssel, babzsák adogatással a láb alatt

Ritmikus mozgásformák, tánc

- alapritmus: dobütés ritmusára tapsolás, menetelés
- babzsák ritmusra történő körbeadogatása (egy, ill. több babzsákkal)
- ütős hangszer ritmusos megszólaltatása
- utánzásos mintakövetés zenére
- ismétlődő játékos mozdulatok, táncelemek énekre, zenére
- játékos tánc egyedül, párban, csoportban
- néptánc elemek kialakítása (oldalirányú és keresztezett lépések), kreatív mozgás zenére, spontán tánc zenére

Eszköztár a mozgásfejlesztéshez

- takarók
- különböző méretű és felületű labdák és babzsákok, billenő lap
- szőnyegek, szivacsok
- csúszdák papírtéglák
- különböző színű és méretű karikák
- különböző vastagságú, színű és hosszúságú kötelek
- különböző színű és hosszúságú rudak, rúdtartó alapok
- alagút
- tornapad, zsámolyok
- egyensúlyozó korongok, rugós deszkák, elefánttalpak, egyensúlyozó tölcser, hintaló
- trambulin
- füles-labdák
- rácshinták

- rollerek, kerékpárok, gördeszkák, kéz- és lábnyomok
- hengerek
- bordásfalak
- létrák, mászóókák
- bóják, kuglik, filc síkidomok helykijelölésre
- tépőzáras bokasúlyok, szalagok, kendők
- Wesco mozgásfejlesztő eszközök, ritmus hangszerek
- zenei anyagok